

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут економіки, управління і бізнесу
ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Цифрових технологій фінансових операцій

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**на тему: «Організація і методика обліку та аудиту готової
продукції та її реалізації на підприємстві (на прикладі ТОВ
«Чорноморська іграшка»)»**

ШИФР КРМ. ЦТФО. 2.613-03.2.4

Здобувачки: _____ **Коломієць Л.М.**

Керівник: _____ **доц. Євтушевська О.О.**

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від "5" грудня 2024 р., протокол № 6.

Завідувачка кафедри цифрових технологій

фінансових операцій _____ Галина ТКАЧУК

Одеса – 2024 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут економіки, управління
і бізнесу ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Цифрових технологій фінансових операцій

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри цифрових технологій
фінансових операцій

«____» _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Коломієць Людмили Миколаївни

1. Тема роботи: *«Організація і методика обліку та аудиту
готової продукції та її реалізації на підприємстві (на прикладі
ТОВ «Чорноморська іграшка»)»*

Затверджена наказом ОНТУ від 01 жовтня 2024 р. наказ № 613-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи *5 грудня 2024 р.*

3. Вихідні дані до роботи: *Звітні дані про діяльність підприємства
за два роки.*

4. Перелік питань, які потрібно розробити: *Теоретичні основи обліку
та аудиту об'єкту дослідження. Фінансово-економічний аналіз
діяльності підприємства та аналіз об'єкту дослідження за два
роки. Особливості організації бухгалтерського обліку на
підприємстві та практичні аспекти обліку та аудиту об'єкту
дослідження на ньому. Висновки та пропозиції.*

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових
креслень) *таблиць – 30 , рисунків – 10 .*

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **14 серпня 2024 р.**

Керівник роботи _____ Євтушевська О.О.

Завдання прийняв до виконання _____ Коломієць Л.М.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	11.09.24 - 10.10.24	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	11.10.24 - 31.10.24	
3. <i>Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку та аудиту за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	01.11.24- 30.11.24	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	01.12.24 - 05.12.24	

Здобувач вищої освіти _____ Коломієць Л.М.

Керівник роботи _____ Євтушевська О.О.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувачка вищої освіти Коломієць Л.М. _____

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Організація і методика обліку та аудиту готової продукції та її реалізації на підприємстві (на прикладі ТОВ «Чорноморська іграшка»)»

У *вступі* обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження, здійснено короткий опис дослідженої літератури, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, теоретичне та практичне значення одержаних здобувачкою результатів.

У *першому розділі* кваліфікаційної роботи на основі вивчення законів, національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, економічної літератури вітчизняних й зарубіжних вчених розкривається економічна сутність, склад і характеристика готової продукції та її реалізації, організація і методика аудиторської перевірки виробництва продукції та її реалізації.

Другий розділ дає повну інформацію про фінансово-економічний стан даного підприємства та фактори які впливають на нього, а також аналіз показників звітного періоду порівняно з попереднім, зокрема аналіз показників готової продукції підприємства.

Стан бухгалтерського та податкового обліку готової продукції на підприємстві відображений у *третьому розділі*. Саме в ньому характеризуються конкретні положення облікової політики, організація бухгалтерського обліку, укладання звітності відповідно до П(С)БО, кореспондуючі рахунки обліку готової продукції, шляхи та управлінські рішення щодо удосконалення обліку готової продукції та її реалізації.

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини – 92

таблиць – 31

рисунків – 10

додатки – 9

ЗМІСТ

Вступ.....	7
1. Теоретичні основи організації і методики бухгалтерського фінансового та податкового обліку і звітності. Економічна сутність продукції підприємства, показники її обсягу.....	11
1.1. Характеристика готової продукції підприємства, показників її обсягу та оцінки.....	11
1.2. Нормативно-правове забезпечення та задачі обліку готової продукції..	18
1.3. Методологія бухгалтерського, фінансового обліку готової продукції. Відображення в податковому обліку операцій з виготовлення та реалізації продукції.....	20
1.4. Організація і методика аудиторської перевірки виробництва продукції та її реалізації.....	31
Висновки до першого розділу.....	37
2. Організація і методика фінансово-економічного аналізу діяльності ТОВ «Чорноморська іграшка».....	41
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства.....	41
2.2. Аналіз виробництва і реалізації продукції.....	45
2.3. Аналіз фінансових результатів підприємства.....	51
2.4. Загальний аналіз фінансового стану підприємства.....	56
Висновки до другого розділу.....	64
3. Стан бухгалтерського та податкового обліку готової продукції та її реалізації у ТОВ «Чорноморська іграшка».....	66
3.1. Загальна характеристика організації бухгалтерського та податкового обліку на підприємстві.....	66
3.2. Організація обліку готової продукції у ТОВ «Чорноморська іграшка»..	69
3.3. Загальна схема аудиторської перевірки та робочі документи аудитора. Оформлення результатів аудиторської перевірки.....	79
3.4. Шляхи вдосконалення обліку та аудиту руху готової продукції та її реалізації.....	82

Висновки до третього розділу.....	86
Висновки та пропозиції.....	89
Список використаних джерел.....	93
Додатки.....	100

ВСТУП

Складність управління економікою підприємств в умовах нестабільного економіко-екологічного середовища, в якому вони функціонують, вимагає своєчасного обліку виробничо-господарської діяльності, особливо процесу виробництва та реалізації готової продукції, які є відповідними основними економічними категоріями. відповідно до вимог часу. Будь-який продукт проходить кілька етапів від виробництва до продажу на ринку.

Актуальність кваліфікаційної роботи визначається тим, що виробництво і реалізація готової продукції на підприємствах є найважливішою частиною бухгалтерського обліку. Реалізована підприємством продукція є основним джерелом доходу, що є основною метою його діяльності. Також основним завданням підприємств є повне забезпечення попиту населення якісною продукцією. Темпи зростання обсягу виробленої продукції, поліпшення її якості безпосередньо впливають на величину витрат, прибуток і рентабельність підприємства.

Поліпшення організації обліку готової продукції є основним способом досягнення соціальної та економічної ефективності діяльності підприємства.

Діяльність будь-якого підприємства спрямована на отримання максимального прибутку. Поставлена перед підприємством мета реалізується шляхом оптимального виробництва і реалізації готової продукції, товарів, робіт і послуг.

Проблемні питання організації обліку та аудиту готової продукції найбільш ґрунтовно розглянуто в працях таких вітчизняних вчених, як Ф.Ф. Бутинця, А.М. Герасимовича, С.Ф. Голова, В.І. Єфименка, І.В. Жиглей, М.В. Кужельного, В.Г. Линника, В.М. Мурашка, В.М. Пархоменка, І.І. Пилипенка, Л.К. Сук, В.Я. Савченка, В.В. Сопка, І.Є. Глушкова, В.Я. Кожинов, О.О. Саввон, Є.Ю. Шара, Н.П.Мешков, О.В. Маркус, Н.М. Ткаченко, Д.О. Жернова, В.А. Вороніна, В.В. Черниш, М. І. Должанський, А. М. Должанський, В.М. Глібко, О.В. Зінкевич, С.О. Левицька, М.М. Мосійчук, І. Нагавичко, О.Б.Немкович та інші. Їх дослідження ґрунтуються на засадах ринкових

відносин. Перед вітчизняними фахівцями постає проблема щодо доцільності запровадження та визначення межі адаптації рекомендацій закордонних вчених до економіко-правового середовища України. Зазначимо, що ряд важливих проблем обліку готової продукції ще й досі залишилися не дослідженими.

У сучасній діяльності підприємств питання щодо готової продукції та її реалізації є актуальними, а також в економічній науці, питанні обліку, економічного аналізу та аудиту, що й обумовило вибір мети роботи та напрями дослідження.

Мета дослідження кваліфікаційної роботи полягає в аналізі та систематизації економічної наукової та навчальної літератури стосовно питань економічної сутності, складу та класифікації, методології обліку та аудиту готової продукції та її реалізації промислового підприємства.

Досягнення поставленої мети обумовлене вирішенням таких завдань:

- узагальнити дефініції категорії «готова продукція» та систематизувати досвід вітчизняних та зарубіжних вчених щодо питань організації їх обліку;
- вивчення методологічних аспектів бухгалтерського, фінансового, управлінського та податкового обліку готової продукції підприємства;
- вивчення сучасних методик проведення аналізу готової продукції підприємства та проведення фінансово-економічного аналізу діяльності ТОВ «Чорноморська іграшка» з поглибленим аналізом фінансових результатів;
- вивчення особливостей організації обліку готової продукції у ТОВ «Чорноморська іграшка» та їх шляхи удосконалення;
- дослідження методики проведення аудиту готової продукції промислового підприємства, проведення аудиторського дослідження готової продукції ТОВ «Чорноморська іграшка» та формування рекомендацій щодо покращення організації обліку, проведення економічного аналізу та аудиту готової продукції ТОВ «Чорноморська іграшка».

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процес обліку готової продукції та її реалізації.

Предметом дослідження є система обліку, та аналізу готової продукції та її реалізації виробничого підприємства ТОВ «Чорноморська іграшка».

Методологічною основою кваліфікаційної роботи є наукові методи, що спираються на вимоги об'єктивного і всебічного аналізу обліку готової продукції на підприємстві.

Методи дослідження. Під час написання роботи нами були використані такі методи наукового дослідження: порівняння – для визначення відмінностей та спільних рис явищ, які досліджуються; групування – для визначення концептуальних ознак об'єкта дослідження; синтезу та аналізу – задля деталізації об'єкта дослідження, шляхом його складання на частини; монографічний метод – задля більш детального вивчення об'єкта дослідження; розрахунковий – задля розрахунку майбутніх економічних ефектів; середніх і відносних величин – для визначення рівня ефективності досліджуваних процесів.

Інформаційно-нормативною базою є законодавчо-нормативна база, яка регламентує діяльність підприємств, навчальні посібники, підручники, монографії, статті провідних вчених матеріали періодичних видань, фінансова звітність ТОВ «Чорноморська іграшка».

Апробація результатів роботи. Основні теоретичні та практичні результати дослідження доповідалися та отримали позитивну оцінку на науковій конференції здобувачів вищої освіти 28-30 березня 2023 року, на V Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 30 – 31 травня 2023 р., на науковій конференції здобувачів вищої освіти 26-29 березня 2024 року, на VI Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді», 17-18 квітня 2024р., на XII Міжнародній науково-практичній конференції «Економічні та соціальні аспекти розвитку України» 17-18 жовтня 2024р.

Публікації. Результати дослідження опубліковано у Збірнику тез доповідей наукової конференції здобувачів вищої освіти 28-30 березня 2023

року, у Збірнику тез доповідей V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 30 – 31 травня 2023 р., у Збірнику тез доповідей VI Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 17-18 квітня 2024р., у Збірнику матеріалів XII Міжнародної науково-практичної конференції «Економічні та соціальні аспекти розвитку України» 17-18 жовтня 2024р. загальним обсягом 0,67 друк. арк.

Загальна структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи становить 92 стор., містить 31 таблицю, 10 рисунків, 9 додатків, список використаних джерел з 58 найменувань.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ФІНАНСОВОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА, ПОКАЗНИКИ ЇЇ ОБСЯГУ

1.1. Характеристика готової продукції підприємства, показників її обсягу та оцінки

Багато вітчизняних економістів готову продукцію тлумачать, як продукція, котра повністю завершена обробкою на конкретному підприємстві, пройшла усі стадії технічного випробовування, приймання, укомплектування, відповідно до умов договорів із замовниками та відповідає стандартам або затвердженим технічним умовам, не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад чи передана замовнику [57].

Визначення дефініції «готова продукція» досліджувало багато вітчизняних вчених, такі як Ф.Ф. Бутинець, І.Є. Глушков, Д.О. Жернова, В.Я. Кожин, Н.П. Мешков, Н.М. Ткаченко, О.В. Маркус, О.О. Саввон, Є.Ю. Шара та інші (табл.1.1).

Таблиця 1.1 – Визначення дефініції «готова продукція» різними вченими*

№ з/п	Джерело/автор	Визначення
1.	П(С)БО 9 «Запаси»[7]	Готова продукція належить до запасів. Готовою продукцією вважаються конкретні вироби, що пройшли всі стадії технологічної обробки на підприємстві, відповідають встановленим стандартам чи технічним умовам, прийняті відділом технічного контролю і здані на склад або безпосередньо замовнику
2	Бутинець Ф.Ф. [23, с. 324]	Готова продукція – повністю завершена обробкою, укомплектована, яка пройшла необхідні випробування (перевірки). Це виріб (або напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі стадії технологічної обробки на підприємстві, відповідають затвердженим стандартам або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад або замовникові – покупцеві згідно з діючим порядком прийняття продукції.
3	Глібко В.М. та Бушан О.П. [28, с. 112]	Готова продукція – це матеріальний результат виробничої діяльності підприємства, коли запаси набувають нової якості. Крім випуску речової продукції, підприємство може виконувати роботи для інших підприємств або надавати послуги. На відміну від тієї, яка в обліку зазначається як готова продукція, цей вид продукції називають «виконані роботи і послуги». Отже, продукція підприємства складається з готової продукції та виконаних робіт і послуг.

№ з/п	Джерело/автор	Визначення
4	Г. П. Журавель, П. Я. Хомин [35]	Готовою продукцією є така, яка повністю пройшла передбачені технологією виробництва стадії і процеси, оприбуткована на склад, або прийнята замовником
5	Ткаченко Н.М. [51, с. 671]	Готова продукція – це продукція (виріб, напівфабрикат, робота, послуга), що повністю закінчена обробкою на даному підприємстві, пройшла всі стадії технічного випробування (якщо вимагають відповідні її особливості), приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам, не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад.
6	Хом'як Р.Л. [52, с. 144]	Готова продукція промислового виробництва – конкретні вироби, що пройшли всі стадії технологічної обробки на цьому підприємстві, відповідають встановленим стандартам чи технічним умовам, прийняті відділом технічного контролю і здані на склад або безпосередньо замовнику.
7	Чебанова Н.В., Єфіменко Т.І. [57, с. 369]	Готова продукція – продукція, яка закінчила в обробці, пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічними умовами і стандартами.
8	Шваб Л.І. [58, с. 23]	Готова продукція – це запаси виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами договорів із замовниками й відповідають технічним умовам і стандартам.

*Складено автором на основі [7, 23, 28, 35, 51, 52, 57, 58]

Слід відзначити, що до визначення дефініції «готова продукція» згідно наукових дослідженнях Бутинця Ф.Ф. схиляються і автори Вороніна В.А., Черниш В.В. та Сопко В.В. З вищенаведених дефініцій, на наш погляд, визначення Ткаченко Н. М. є більш узагальнене і відкриває суть поняття «готова продукція». [23, 27, 51]

Господарські бухгалтерські операції, пов'язані зі змінами готової продукції, записуються на активному рахунку 26 «Готова продукція». Таким чином, в дебеті відображається оприбуткування готової продукції з цеху приватного виробництва за фактичною виробничою собівартістю або нормативною вартістю, а за кредитом – списання виробничої собівартості готової продукції.

Жернова Д.О. вважає, що готова продукція це повністю завершений продукт, який готовий до передачі на склад або до вибуття на сторону [30].

Також слід відмітити, що обґрунтовуючи суть готової продукції, Ф. Ф. Бутинець вводить поняття «і придатна для споживання» [23].

До цього трактування М. І. Должанський та А. М. Должанський додають, що «готова продукція може мати, а може не мати кількісні та якісні характеристики, але завжди продукція має вартісну характеристику [42]. Усі елементи виробничого процесу – сировина, матеріали, які перебувають на різних стадіях технологічного процесу, утворюють незавершене виробництво та формують вид виробничого запасу». [27].

Якщо технічними умовами передбачено реалізацію продукції у присутності представника замовника, то вироби вважаються готовими після того, як вони прийняті представниками замовника й оформлені актом приймання. Готова продукція, що підлягає передачі замовнику, але не оформлена актом передачі та не передана на склад, враховуватиметься в складі незавершеного виробництва.

Головне завдання підприємств – забезпечити попит населення продукцією найвищої якості та отримувати прибуток. Темпи зростання обсягу виробленої продукції, поліпшення її якості безпосередньо впливають на величину витрат, прибуток і рентабельність підприємства.

Таким чином, продукція підприємства може складатися з готової продукції та виконаних робіт та послуг.

Взаємозв'язок між виробництвом, залишками і реалізацією продукції відображений на рис. 1.1.

Реалізованою продукцією підприємства вважається продукція (товари, роботи, послуги), за яку покупцеві (замовнику) пред'явлено розрахункові документи і за яку продавець отримав оплату або передоплату.

Процес реалізації готової продукції складається з послідовних етапів та цілком протилежний процесу придбання товарно-матеріальних цінностей підприємством (рис. 1.2).

Якщо покупець (замовник) відповідно до умов договору отримує товар безпосередньо від виробника, то такий товар вважається реалізованим після

подання та оформлення відповідних документів та пред'явлення покупцеві-замовнику розрахункових документів.

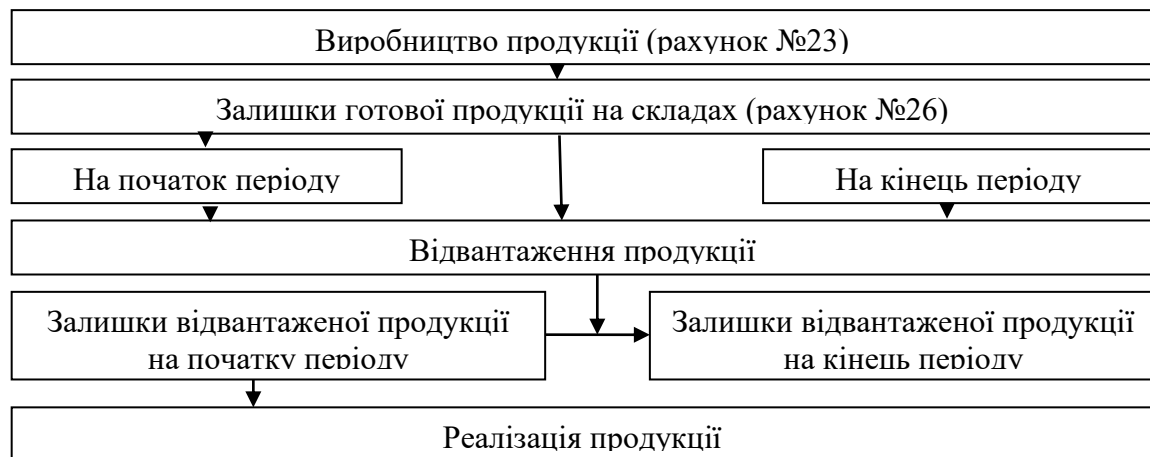

Рис. 1.1. Взаємозв'язок між виробництвом, залишками і реалізацією продукції [24]

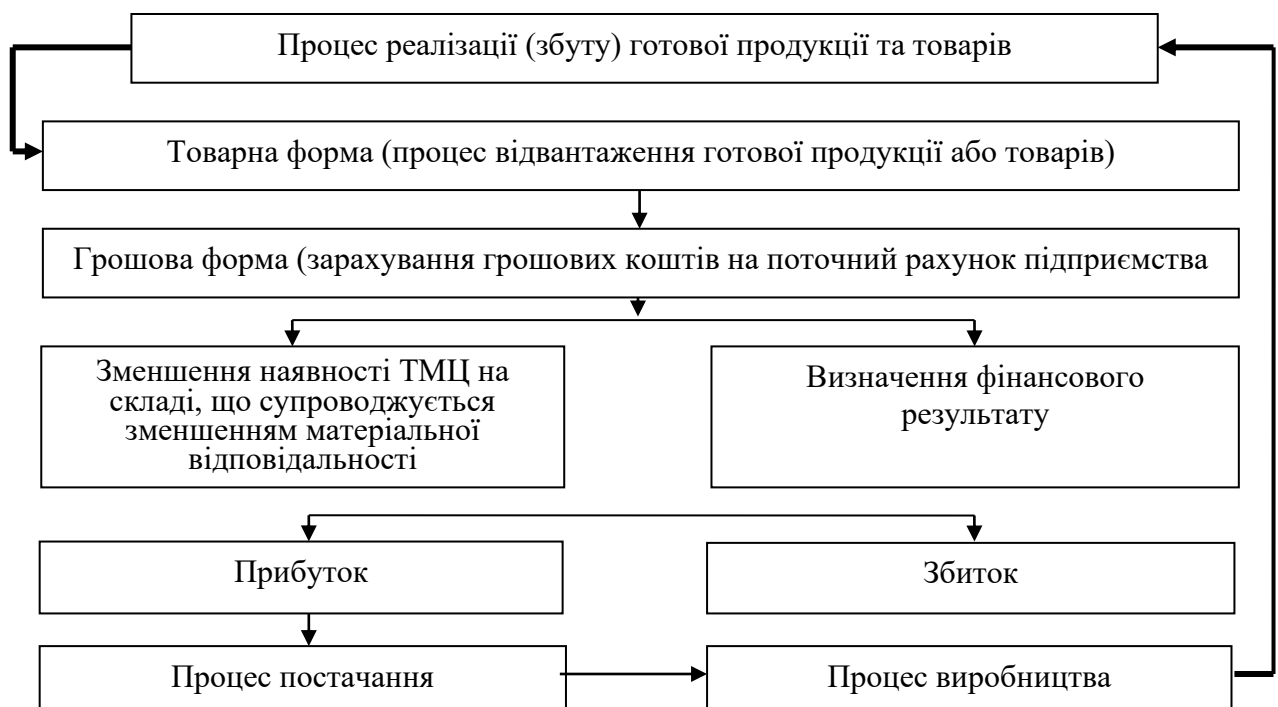

Рис. 1.2. Алгоритм процесу реалізації в системі фінансово-господарської діяльності підприємства [35]

Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, інших активів) визнається при дотриманні таких умов: ризики та вигоди, пов'язані з правом

власності на продукцію (товари, інші активи), переходять до підприємства; нездійснення подальшого управління та контролю за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами); є впевненість, що операція призведе до збільшення економічних вигод компанії, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені.

Дохід не визнається, якщо відбувається обмін продукцією (товарами, роботами, послугами та іншими активами) схожими за призначенням і мають однакову справедливую вартість.

При організації обміну продукції основним методом є визначення її характеру. Згідно з цією ознакою продукцію групують за формою, ступенем готовності і технологічною складністю, які зображені на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Класифікація готової продукції за її характером [58]

За технологічною складністю продукцію поділяють на просту та складну. При цьому вона може бути основною, другорядною або супутньою. За технічними та іншими характеристиками другорядна та супутня продукція майже не відрізняється від основної, тому її кількісні та якісні показники визначають подібно до основної продукції.

Супутня продукція - це продукція, отримана в одному технологічному

циклі (процесі) одночасно з основною. За якістю вона відповідає стандартам і призначена для подальшої обробки або відпуску споживачам. Супутня продукція як вихідний елемент виробничого процесу має якісні та кількісні параметри, які повинні одержати вартісну характеристику.

Побічна продукція - це продукція, яка не є остаточним економічним результатом виробництва, вона являє собою особливий (конкретний) вид продукції, яка іноді утворюється в комплексних виробництвах при виробництві основної і, на відміну від супутньої, не потребує додаткових витрат.

У поточному обліку продукція групується за укрупненими позиціями: вироби основного виробництва; товари широкого вжитку, вироблені з відходів; запасні частини; виконані роботи та надані послуги.

Одним із головних завдань цінового обігу готової продукції є зведення різноманітних товарів галузі в один вираз: індекс цін дозволяє узагальнити різноманітні товари як окремих виробничих підрозділів, так і галузі в цілому. Основним завданням оцінки продукції є отримання уніфікованого резюме для різних видів продукції.

У бухгалтерському обліку готова продукція повинна оцінюватися відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» за первісною вартістю [7]. Але, оскільки вартість продукції може бути визначена лише після збирання всіх витрат та калькулювання її фактичної собівартості, постає потреба в щоденному обліку наявності та руху готової продукції для визначення її вартісних характеристик. При визначенні первісної вартості продукції (робіт, послуг) також керуються П(С)БО 16 «Витрати» [9].

Згідно з П(С)БО 9 «Запаси» оцінку запасів (матеріалів, МШП, незавершеного виробництва, напівфабрикатів, готової продукції, товарів тощо) за їх окремими видами слід розглянути на наступних етапах їх руху:

- при надходженні запасів;
- при вибутті запасів;
- на дату складання звітності. [7]

Первісна вартість запасів визначається в залежності від способу їх надходження. Запаси можуть надходити на підприємство в результаті:

- платежі по договорах комісії, агентським узгодженням і іншим аналогічним договором на користь комітента і принципалу;
- витрати, які відображаються зменшенням власного у відповідності з Положенням (стандартами) бухгалтерського обліку;
- інші зменшення активів або збільшення зобов'язань, якщо порушені обов'язкові умови достовірності оцінки витрат.

Порядок формування первісної вартості готової продукції наведено на рис.1.4.

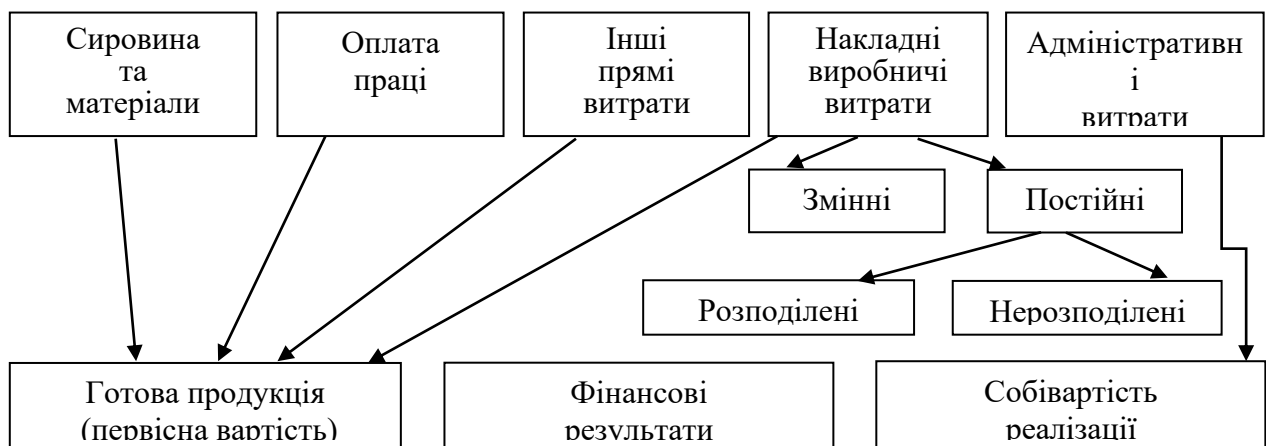

Рис. 1.4. Порядок формування первісної вартості готової продукції [54]

Оцінка готової продукції при її реалізації залежить від сформованої облікової політики підприємства в частині оцінки запасів при їх вибутті.

При цьому можуть застосовуватись методи, передбачені П(С)БО 9 "Запаси" (рис 1.5).

При відображенні реалізації готової продукції в бухгалтерському обліку зазначаються дві ціни: прийнята підприємством згідно з обліковою політикою; первісна вартість і орієнтовна ціна, визначена за домовленістю сторін.

В системі обліку готова продукція відображається за видами і сортами, а також за місцем розташування, тобто: готова продукція на складах; товар відправлено; товар на відповідальному зберіганні.

Щомісяця дані реєстрів бухгалтерського обліку звіряються з даними балансової книги готової продукції.

Рис. 1.5. Оцінка готової продукції в бухгалтерському обліку [7]

1.2. Нормативно-правове забезпечення та задачі обліку готової продукції

Облік готової продукції та її аудит не можуть бути ефективними без відповідного, правильного нормативного регулювання. Метою дослідження нормативного регулювання є оцінка та критичний аналіз стану нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку з метою його вдосконалення та адаптації до умов ведення реального сектору економіки, виду економічної діяльності.

Нормативно-правові документи щодо обліку та фінансової звітності групують у відповідності до таких рівнів: міжнародні або континентальні нормативні документи обліку і звітності (Міжнародні стандарти фінансової звітності, Директиви Європейського Союзу); загальнодержавні (нормативно-правові акти Президента, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів); загально-облікові документи (акти Міністерства, Державного комітету

статистики України, Національного Банку України, Державного казначейства, Державної фіскальної служби та інші); галузеві або відомчі (акти профільних міністерств та відомств України). Даний рівень є найслабшою складовою у нормативному регулюванні обліку та аудиту; внутрішньогосподарські або внутрішньо фірмові.

Нормативно-правове забезпечення та регулювання обліку готової продукції здійснюється у відповідності до чинного законодавства за допомогою законодавчих документів, які наведені у таблиці 1.2. (Додаток А).

Існують явища, які мають суттєвий вплив на створення та функціонування системи регулювання бухгалтерського обліку в Україні: економічна ситуація в країні; податкова політика; національні особливості; користувачі та їхні завдання; правовий статус; відносини з іншими країнами.

Основні завдання обліку готової продукції:

- правильний та економічно обґрунтований розподіл витрат за основною продукцією та за групами і видами;
- отримання необхідної інформації за основними статтями витрат;
- своєчасний і повний відпуск продукції з виробничих цехів;
- систематизація та узагальнення даних калькуляції собівартості продукції;
- надання необхідної інформації про видатки по підрозділах;
- товариства контролю за виконанням поставлених завдань;
- своєчасне оформлення господарських операцій, первинної документації щодо приймання, зберігання та споживання продукції;
- отримання точних даних про обсяги готової продукції на складах і виробничих підрозділах на будь-яку добу;
- послідовний контроль, відповідне виявлення резервів продукції, які підприємство не використало і які можуть бути використані для мобілізації внутрішніх резервів;
- складання фінансової звітності та подання до контролюючих органів.

Тому нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку, діючи відповідно, є особливо важливим аспектом ефективної організації бухгалтерського обліку та аудиту на будь-якому підприємстві. Без регулювання непрацюючій економіці загрожують величезні штрафи та банкрутство. У нашій державі існують правові основи нормативно-правової системи бухгалтерського обліку, які дозволяють підприємству самостійно вирішувати завдання, пов'язані з його управлінням, а також відповідні основи для розрахунку показників економічного розвитку за системою національних рахунків та загалом пришвидшили облік до міжнародної діяльності.

Подальші дослідження мають проводитись у напрямку детального вивчення та критичної оцінки кожного акту правового забезпечення бухгалтерського обліку, уточнення назв, змісту, форм, застосування вітчизняного та зарубіжного досвіду, зменшення суперечностей, розбіжностей та незрозумілих до тлумачення термінів.

1.3. Методологія бухгалтерського, фінансового обліку готової продукції. Відображення в податковому обліку операцій з виготовлення та реалізації продукції

Згідно з вимогами Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» кожна господарська операція, що відображається на рахунках бухгалтерського обліку має ґрунтуватися на даних первинного документа. [3]

Облік готової продукції на будь-якому підприємстві повинен відповідати основним принципам бухгалтерського обліку, встановленим цим Законом.

На промисловому підприємстві готова продукція проходить такі операції:

- випуск продукції з виробництва і доставка на склади;
- зберігання продукції на складах підприємства;
- реалізація продукції місцевим покупцям та відвантаження (доставка) покупцям за межі міста;
- виготовлення продукції для внутрішніх потреб основних цехів,

реалізація продукції (наприклад, тари власного виробництва) тощо;

- продаж товару (отримання грошей від клієнтів за проданий товар).

Випуск продукції з виробництва і здавання її на склад оформляється накладними, документами приймання-замовлення, актами приймання-замовлення із зазначенням дати, коду цеху і складу, найменування продукції, номенклатурного номера, одиниць виміру, кількості, ціни за одиницю. Вимірюють, підраховують і при необхідності зважують кількість виробів, що оприбутковуються на склад. Відділ (цех) виписує накладну у двох примірниках. На обох примірниках накладних повинні бути два підписи: начальника цеху готової продукції та начальника складу готової продукції.

На підставі одного з примірників накладної, що залишився на складі готової продукції, завідувач складу або відповідальна особа заповнює картку складського обліку. Там робиться запис про оприбуткування готової продукції, що надійшла на склад, і здається в бухгалтерію разом з матеріальним звітом. В картці чи книзі вказується найменування товару, його номенклатурний номер, одиниця вимірювання, розмір, марка, ціна за одиницю товару.

Залежно від виду випуск готової продукції з виробництва підприємство оформляє та відображає в обліку по-різному. Якщо готова продукція має речовий характер (виріб), то її передають на склад. На підставі первинних документів у бухгалтерському обліку роблять запис, поданий на рис. 1.6.

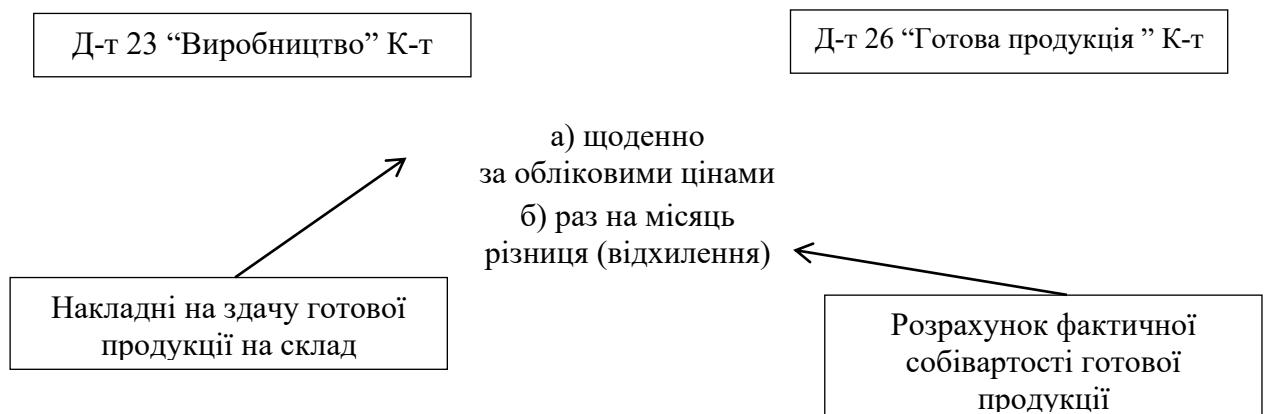

Рис. 1.6. Облік випуску готової продукції, що здається на склад і має кількісні та якісні характеристик [23]

Якщо продукція не має натуральних параметрів – робота (ремонт) або послуга (транспортні послуги), – то в бухгалтерському обліку випуск рівнозначний передачі продукції замовнику, і тому факт випуску відображається в бухгалтерському обліку таким чином, як показано на рис.1.7.

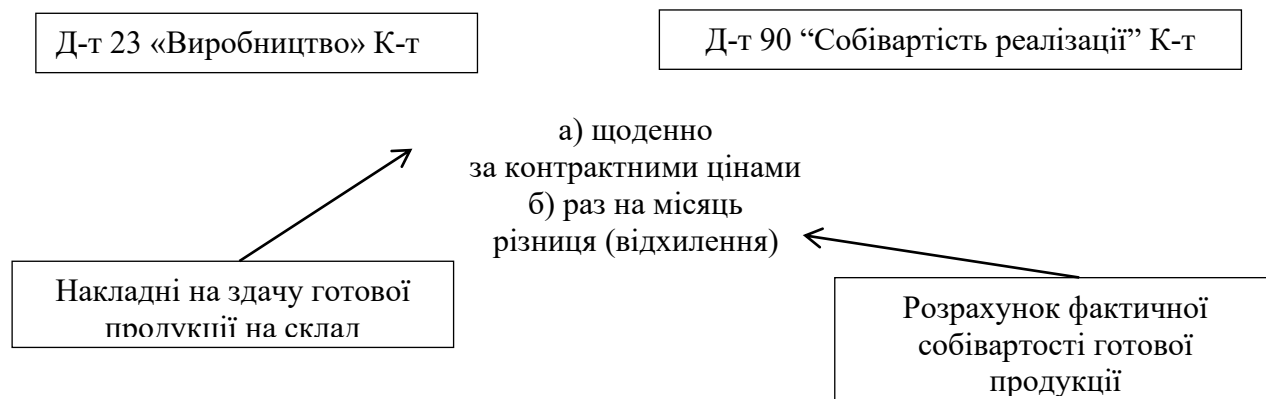

Рис. 1.7. Облік випуску готової продукції, що не здається на склад і не має кількісних та якісних характеристик [23]

На складі готова продукція обліковується в кількісному виразі за її видами на Картках або в Книгах складського обліку. В Картці або Книзі визначаються назва продукції, її номенклатурний номер, одиниця виміру, розмір, марка, ціна за одиницю. Облік готової продукції на складі ведеться в міру її надходження на склад або відпуску зі складу. В Картках або Книгах складського обліку робляться записи про надходження та відпуск готової продукції і щоденно виводяться її залишки [50].

На підставі двох примірників накладних складається Відомість відпуску продукції. Оцінка у звітному періоді може проводитися за собівартістю продукції і за методом оцінки вибуття запасів при реалізації з незначним відхиленням від собівартості продукції. В кінці місяця обов'язковим є облік виробничої собівартості готової продукції (визначається за даними аналітичного обліку витрат на виробництво). На складі готова продукція обліковується в облікових регістрах у кількісному вираженні.

Кількісний облік готової продукції за видами і місцями зберігання можна організувати двома способами:

1) у сортових картках складського звіту, складеного або обробленого бухгалтерією, про розподіл продукції за її видами у відділах виробничих

підрозділів і місцях зберігання;

2) безкартковим методом щоденно складають оборотні відомості обліку випуску продукції з виробництва та руху готової продукції на складах та в інших сховищах.

Синтетичний облік забезпечує контроль за виконанням планів по важливих напрямках господарської діяльності та дає узагальнюючі показники, необхідні для обліку та аналізу роботи підприємства. Аналітичний облік містить інформацію, необхідну для оперативного управління кожною ділянкою господарської діяльності.

Синтетичний облік наявності та руху готової продукції за фактичною собівартістю ведеться на активному рахунку 26 «Готова продукція». Облік відпущеної з виробництва продукції ведеться за дебетом рахунку 26 «Готова продукція» і кредитом рахунку 23 «Виробництво». За кредитом рахунку 23 «Виробництво» і за дебетом рахунку 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг» обліковуються роботи, виконані за актами та здані замовникам.

Відпуск готової продукції покупцям оформляється накладною на відпуск ТМЦ (ф. № М-20), яка є підставою для списання виробником готової продукції, для оприбуткування її підприємством-одержувачем та отримання дозволу на її вивезення з території підприємства-постачальника.

У накладній зазначаються найменування, номенклатурний номер, одиниця виміру, кількість і ціна кожного виду і різновиду реалізованої продукції.

У разі потреби (за наявності значної кількості найменувань і видів готової продукції, що підлягає передачі) як обов'язковий додаток до товарно-транспортної накладної складається накладна за формою № 20 (ф. № І-ТН). Якщо відомості про готову продукцію, що підлягає відпуску та транспортуванню автомобілями, включено до товарно-транспортного обліку, то накладна за формою № М-20 не формуватиметься.

Типові господарські операції з руху готової продукції відображено в табл.1.2.

Для проведення розрахунків з покупцем постачальник виписує рахунок та інші розрахунково-платіжні документи, що підтверджують факт передачі (продажу) матеріальних цінностей та їх оплати із зазначенням суми ПДВ. На

склад підприємства при прийманні виготовленої продукції від основних і допоміжних підрозділів виробництва складається «Прибутковий ордер». Цей документ складається у двох примірниках.

Таблиця 1.2 – Відображення операцій з руху готової продукції та реалізації в бухгалтерському обліку [51]

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>
1	Оприбутковано на склад готову продукцію	26 «Готова продукція»	23 «Виробництво»
2	Відображено в складі готової продукції напівфабрикати власного виробництва, призначені для реалізації на сторону	26 «Готова продукція»	25 «Напівфабрикати»
3	Отримано готову продукцію в результаті здійснення спільної діяльності	26 «Готова продукція»	37 «Розрахунки з різними дебіторами»
4	Відображено суму дооцінки готової продукції	26 «Готова продукція»	423 «Дооцінка активів»
5	Виявлено при інвентаризації лишки готової продукції	26 "Готова продукція"	719 «Інші доходи від операційної діяльності»
6	Оприбутковано матеріали як готову продукцію, призначену для власних потреб	20 «Виробничі запаси»	26 «Готова продукція»
1	Оприбутковано на склад готову продукцію	26 «Готова продукція»	23 «Виробництво»
2	Відображено в складі готової продукції напівфабрикати власного виробництва, призначені для реалізації на сторону	26 «Готова продукція»	25 «Напівфабрикати»
3	Отримано готову продукцію в результаті здійснення спільної діяльності	26 «Готова продукція»	37 «Розрахунки з різними дебіторами»
4	Відображено суму дооцінки готової продукції	26 «Готова продукція»	423 «Дооцінка активів»
5	Виявлено при інвентаризації лишки готової продукції	26 "Готова продукція"	719 «Інші доходи від операційної діяльності»
6	Оприбутковано матеріали як готову продукцію, призначену для власних потреб	20 «Виробничі запаси»	26 «Готова продукція»
7	Оприбутковано МШП як готову продукцію, призначену для власних потреб	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	26 «Готова продукція»
8	Використано готову продукцію для внутрішніх потреб цехів	23 «Виробництво»	26 «Готова продукція»
9	Виявлено при інвентаризації недостачу готової продукції, яку віднесено на винну особу	372 «Розрахунки з підзвітними особами»	26 «Готова продукція»

Продовження таблиці 1.2

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>
10	Відображено вартість готової продукції, переданої у спільну діяльність	791 «Результат основної діяльності»	26 «Готова продукція»
11	Списано на фінансові результати первісну вартість готової продукції	377 «Розрахунки з іншими дебіторами»	26 «Готова продукція»
12	Використано готову продукцію для виробничо-господарських потреб	791 «Результат основної діяльності»	26 «Готова продукція»
13	Відображено суму витрат від знецінення запасів, псування цінностей; списано готову продукцію, непридатну для продажу; проведено уцінку готової продукції, яка втратила свої первісні якості	808 «Витрати товарів»	26 «Готова продукція»
14	Відображено суму витрат від знецінення запасів, псування цінностей; списано готову продукцію, непридатну для продажу; проведено уцінку готової продукції, яка втратила свої первісні якості	84 «Інші операційні витрати»	26 «Готова продукція»
15	Списано вартість готової продукції, втраченої внаслідок надзвичайної події	85 «Інші затрати»	26 «Готова продукція»
16	Списано собівартість реалізованої готової продукції	901 «Собівартість реалізованої готової продукції»	26 «Готова продукція»

Перший примірник з підписом представника цеху, який здає товар на склад, залишається у комірника, а другий примірник з підписом комірника - у представника цеху. Завдяки цьому здійснюється контроль і взаємозвірка звітних даних як на складі, так і у виробничому цеху. Приймання товарів, придбаних для подальшої реалізації на складі підприємства, здійснюється за документами «Товарно-транспортна накладна».

У сучасній ситуації однією з найважливіших ланок фінансових відносин між державою та суб'єктами господарювання є податкова система. Крім того, актуальним стає питання формування ефективної облікової політики на підприємствах різних галузей і організаційно-правових форм.

Нормативно-законодавчою базою регулювання податкового обліку на підприємстві в Україні є Податковий Кодекс України (ПКУ). [2]

Слід зазначити, що майже всі підприємства, діяльність яких пов'язана з виробництвом і реалізацією продукції (робіт, послуг), сплачують податок на

додану вартість (ПДВ), але є операції, які звільняються від оподаткування, наприклад:

1. майно, товари, на які не нараховується ПДВ (продаж товарів спеціального призначення для інвалідів);
2. при перетинанні майном, іншими матеріальними цінностями митного кордону України (експорт товарів за межі України);
3. звільнення від сплати ПДВ для певних юридичних осіб (представництва міжнародних організацій, що створені та діють на території України на підставі міжнародних договорів);
4. продажу вітчизняних продуктів дитячого харчування молочними кухнями та спеціалізованими магазинами і куточками, які виконують функції роздаточних пунктів;
5. продажу (передплати) і доставки періодичних видань друкованих засобів масової інформації вітчизняного виробництва; продажу книжок вітчизняного виробництва; продажу учнівських зошитів, підручників та навчальних посібників вітчизняного виробництва;
6. надання згідно з переліком, встановленим Кабінетом Міністрів України, послуг з вищої, середньої, професійно-технічної та початкової освіти закладами освіти, які мають спеціальний дозвіл (ліцензію) на надання таких послуг та послуг з виховання та освіти дітей будинками культури в сільській місцевості, дитячими музичними та художніми школами, школами мистецтв;
7. продажу товарів спеціального призначення для інвалідів за переліком, встановленим Кабінетом Міністрів України;
8. послуг з доставки пенсій та грошової допомоги населенню;
9. надання послуг з реєстрації актів громадянського стану державними органами, уповноваженими здійснювати таку реєстрацію згідно із законодавством;
10. продажу лікарських засобів та виробів медичного призначення, зареєстрованих в Україні у встановленому законодавством порядку, в тому числі надання послуг з такого продажу аптечними установами;

11. надання послуг з охорони здоров'я згідно з переліком, встановленим Кабінетом Міністрів України, закладами охорони здоров'я, які мають спеціальний дозвіл (ліцензію) на надання таких послуг;

12. продажу путівок на санаторно-курортне лікування та відпочинок дітей у закладах за переліком, встановленим Кабінетом Міністрів України. Зазначена пільга не поширюється на продаж путівок нерезидентам;

13. інші.

Виходячи з цього, ПДВ є непрямим податком, який є часткою від новоствореної вартості, включається до ціни продажу товару та сплачується споживачем до державного бюджету на кожному етапі виробництва товару.

Відповідно до пункту 188.1 статті 188 Податкового кодексу база оподаткування ПДВ операцій з постачання товарів/послуг визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості з урахуванням державних податків та зборів.

При цьому база оподаткування операцій з постачання товарів/послуг не може бути нижчою за ціну придбання таких товарів/послуг, а база оподаткування операцій з постачання самостійно виготовлених товарів/послуг — не нижчою за звичайну ціну. База оподаткування передачі необоротних активів не може бути нижчою за балансову (залишкову) вартість за даними бухгалтерського обліку на початок звітного (податкового) періоду, в якому здійснюються такі операції (у разі відсутності бухгалтерського обліку, необоротні активи базуються на звичайній вартості), крім: товарів (послуг), ціни на які підлягають державному регулюванню; газу, який подається на потреби населення.

Існують 2 форми ставок це: нульова ставка та 20 відсотків,

Податок, який становить 20 відсотків відноситься до бази оподаткування та додається до ціни товарів (робіт, послуг).

Податок за нульовою ставкою обчислюється щодо операцій з: продажу товарів, що були вивезені (експортовані) платником податку за межі митної

території України; продажу робіт (послуг), призначених для використання та споживання за межами митної території України; продажу товарів (робіт, послуг) підприємствами роздрібною торгівлі, які розташовані на території України у зонах митного контролю (безмитних магазинах), відповідно до порядку, встановленого Кабінетом Міністрів України.

Не дозволяється застосування нульової ставки податку до операцій з вивезення (експорту) товарів (робіт, послуг) у разі, коли такі операції звільнено від оподаткування на митній території України згідно з Законом.

Зазначимо, згідно зі статтями ПКУ був сформований і метод обчислення ПДВ, його називають змішаний або гібридний. Він передбачає виникнення зобов'язань із ПДВ за методом нарахувань, а права на податковий кредит – згідно з касовим методом (рис. 1.8). [2]

У податковому обліку – правило першої події або касовий метод, в бухгалтерському обліку – метод нарахувань

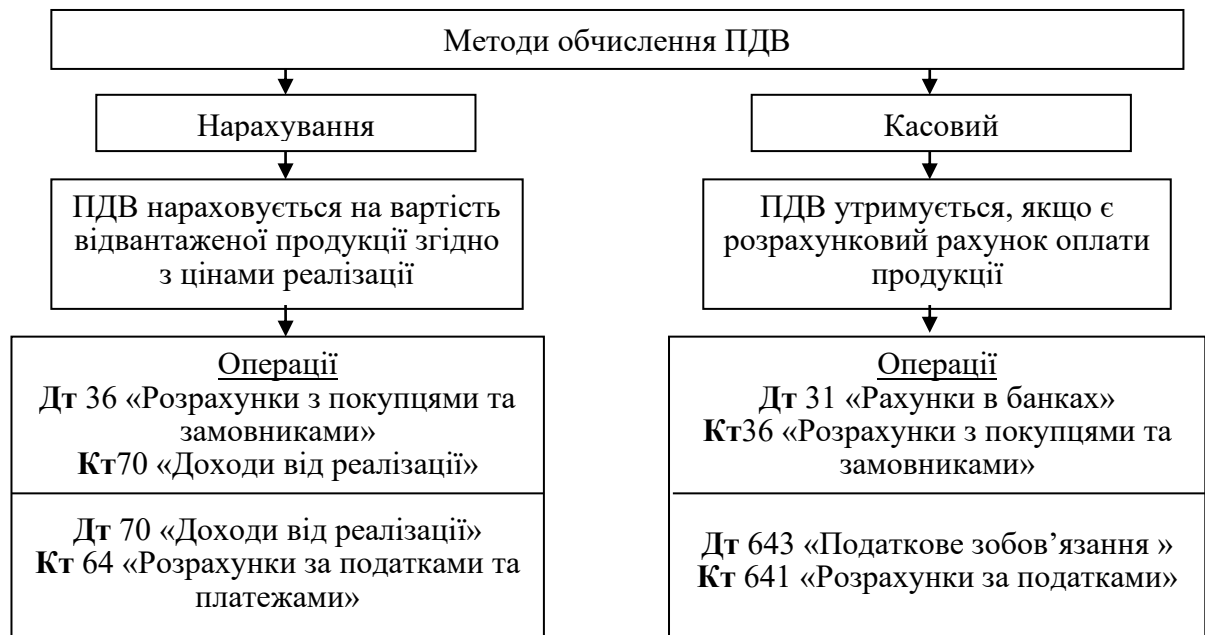

Рис. 1.8 – Методи обчислення ПДВ [57]

Відповідно до пп. 14.1.71 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу звичайна ціна – ціна товарів (робіт, послуг), визначена сторонами договору, якщо інше не встановлено цим Кодексом. Якщо не доведено зворотне, вважається, що така

звичайна ціна відповідає рівню ринкових цін. Це визначення не поширюється на операції, що визнаються контрольованими згідно зі ст. 39 ПКУ. [2]

Згідно з пп. 14.1.219 п. 14.1 ст. 14 ПКУ ринкова ціна - ціна, за якою товари (роботи, послуги) передаються іншому власнику за умови, що продавець бажає передати такі товари (роботи, послуги), а покупець бажає їх отримати на добровільній основі, обидві сторони є взаємно незалежними юридично та фактично, володіють достатньою інформацією про такі товари (роботи, послуги), а також ціни, які склалися на ринку ідентичних (а за їх відсутності – однорідних) товарів (робіт, послуг) у порівнянних економічних (комерційних) умовах. [2]

Згідно ст. 44 пункту 44.1 ПКУ для цілей оподаткування платник податку зобов'язаний вести облік доходів, витрат та інших показників пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством. [2]

Податковий облік готової продукції на підприємстві відображається, як правило, на рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами», а саме на субрахунках 643 «Податкові зобов'язання» та 644 «Податковий кредит». Слід відзначити, що на цих субрахунках відображається сума реалізованої продукції при 2-х етапах: передоплата та відвантаження.

Документ, що є підставою для відображення в бухгалтерському обліку господарську операцію – податкова накладна (згідно ст. 201 ПКУ), яка складається на кожне повне або часткове постачання товарів/послуг, а також на суму коштів, що надійшли на поточний рахунок як попередня оплата (аванс) , у двох екземплярах (п. 201.7). Крім того, у податковій накладній, крім інших реквізитів, вказуються ціна, ставка і сума ПДВ, загальна сума, що підлягає сплаті постачальнику. [2]

Бухгалтерський облік кореспонденції рахунків даних етапів наведено на рис. 1.9.

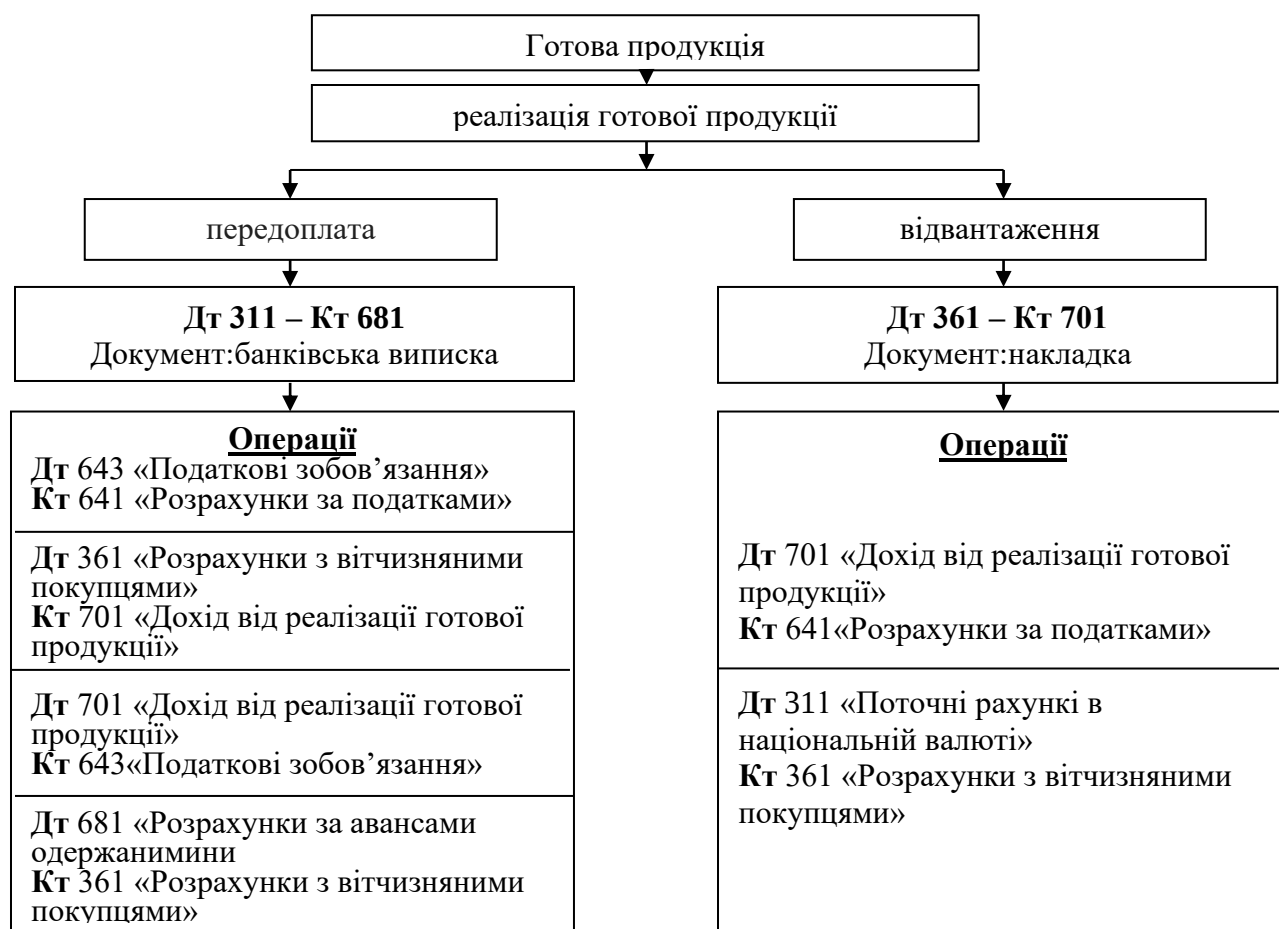

Рис. 1.9. Алгоритм відображення готової продукції в податковому обліку [57]

Слід відмітити, що відповідно до ПКУ (п. 201.1), платник податку зобов'язаний надати покупцю (отримувачу) на його вимогу підписану уповноваженою платником особою та скріплену печаткою податкову накладну. А також, відповідно до п. 201.14, платники податку зобов'язані вести окремий облік операцій з постачання та придбання товарів/послуг, які підлягають оподаткуванню, а також які не є об'єктами оподаткування та звільнені від оподаткування згідно з цим розділом. Крім того, зведені результати такого обліку відображаються в податкових деклараціях, форма яких встановлюється у порядку, передбаченому ст. 46 цього Кодексу. [2]

Платник податку веде реєстр виданих та отриманих податкових накладних в електронному вигляді, у якому зазначаються порядковий номер податкової накладної, дата її виписки (отримання), загальна сума постачання та

сума нарахованого податку, а також реєстраційний номер платника податку – продавця, який видав податкову накладну такому платнику податку. Форма і порядок заповнення реєстру виданих та отриманих податкових накладних встановлюються відповідно до вимог розділу II цього Кодексу (п. 201.15).

1.4. Організація і методика аудиторської перевірки виробництва продукції та її реалізації

Метою аудиту операцій з готовою продукцією є визначення правильності відомостей про наявність і рух готової продукції, повного і своєчасного відображення відомостей у підсумкових документах і облікових регістрах, правильності ведення обліку готової продукції. Достовірність відображення залишків у звітності суб'єкта господарювання відповідно до прийнятої облікової політики.

При контролі виробництва продукції та її реалізації використовуються такі методичні прийоми:

Органолептичні:

- інвентаризація, вибірковий та загальний контроль;
- контрольні вимірювання та технічний контроль;
- різні види експертиз;
- службове розслідування.

Проведення інвентаризації будь-якого виду майна відбувається з наказу керівника підприємства (додаток Б). У наказі обов'язково зазначаються об'єкт інвентаризації, склад робочої інвентаризаційної комісії, дата початку і закінчення інвентаризації. Підписання керівником підприємства наказу є актом надання повноважень робочій інвентаризаційній комісії. Керівник підприємства повинен створити необхідні умови для проведення інвентаризації в стислі строки, визначити об'єкти, кількість і термін проведення, крім випадків, коли інвентаризація є обов'язковою. Проводячи інвентаризацію, комісія водночас виявляє не тільки наявність, але і якість та умови зберігання майна.

Далі, бухгалтерія підприємства проводить перевірку підрахунків в інвентаризаційних описах (додаток В).

Для визначення результатів інвентаризації бухгалтерія підприємства складає порівняльні відомості (додаток Д) щодо тих цінностей, де зафіксовані розбіжності між даними бухгалтерського обліку і фактичною наявністю коштів, відображеною в інвентаризаційних описах. Вартість надлишків і нестач у порівняльних відомостях наводиться відповідно до їх оцінки, показаної в облікових регістрах.

Результати контрольних перевірок інвентаризації оформлюються актами (додаток Е), які реєструються бухгалтерією в спеціальній книзі.

Для визначення остаточних результатів до бухгалтерії подаються інвентаризаційні описи, акти разом з висновками робочої комісії.

Якщо вартість нестачі перевищує надлишок, різниця стягується з матеріально відповідальних осіб. Відповідно до статті 164 Кодексу України про адміністративні правопорушення, несвоєчасна та неякісна інвентаризація матеріальних цінностей, а також невжиття заходів до відшкодування завданих збитків тягнуть за собою накладення на винних осіб штрафу від 8 до 15 неоподатковуваних мінімумів.

Аудит готової продукції можна розділити на чотири етапи:

- аудит обліку готової продукції;
- аудит неоприбуткованої продукції;
- аудит обліку відвантаження і реалізації готової продукції;
- аудит обліку витрат на збут.

Під час аудиту обліку випуску готової продукції аудитор перевіряє:

- правильність і своєчасність оформлення документів на доставку продукції з виробництва на склад;
- правильний облік операцій, пов'язаних з виробництвом готової продукції;
- правильність визначення собівартості готової продукції за видами видань і замовлень;

- правильність розрахунку та списання відхилення фактичної собівартості від планової;

- правильність ведення бухгалтерських записів щодо відображення виробництва готової продукції (робіт, послуг);

- відповідність записів аналітичного та синтетичного обліку за балансовими записами рахунку 26 «Готова продукція» записам головної книги та бухгалтерського балансу;

- правильна оцінка готової продукції.

Є продукція, яка не враховується, якщо продукція не оформлена прийнятно-нарядними документами цеху чи складу підприємства і не відображається в бухгалтерському обліку.

Під час перевірки аудитор повинен вивчити всю документацію, яка дозволяє зробити висновок про наявність чи відсутність випадків виробництва та реалізації неоприбуткованої продукції.

Для встановлення факту виробництва необлікованої продукції використовуються різні методи аналізу та перевірки документів. До них належать, зокрема, зіставлення даних інвентаризації складів готової продукції підприємства та даних обліку складських приміщень; звірка документів, що підтверджують вивезення готової продукції з підприємства (дорожні листи, пропуски, товарно-транспортні накладні) з документами бухгалтерського й оперативного обліку продукції на складах.

Під час перевірки відвантаження та реалізації готової продукції аудитор повинен перевірити:

- чи укладено договори на поставку готової продукції та чи правильне їх оформлення;

- правильне оформлення документів на відвантаження продукції;

- чи правильна ціна товару, що відвантажується;

- чи правильно встановлені ціни реалізації з урахуванням оплати витрат на доставку товару від постачальника до покупця згідно з укладеним договором поставки;

- платіжні вимоги за відвантажену продукцію - чи вчасно подані замовлення в банк;
- якщо продукція відпускається безпосередньо зі складу постачальника, чи належним чином оформлені документи про відпуск продукції;
- чи правильно організований складський облік готової продукції;
- правильний аналітичний та синтетичний облік відвантаження та реалізації продукції.

Витрати, зв'язані з продажем продукції, товарів, робіт і послуг, враховуються на рахунку 93 «Витрати на збут» .

При перевірці витрат на реалізацію продукції аудитор перевіряє:

- правильність додавання витрат до витрат на збут;
- дотримання встановлених норм витрат на рекламу (у разі перевищення встановлених норм витрат на рекламу на суму перевищення має бути збільшено оподатковуваний прибуток);
- дотримання основних правил обліку тари на підприємствах, зокрема правильне та своєчасне документальне оформлення операцій з підготовки, приймання та відпуску тари на складах, в цехах, на майданчиках та в інших місцях її зберігання;
- коректне ведення аналітичної звітності та інформації на рахунку "Витрати на збут";
- правильність ведення бухгалтерського обліку операцій з тарою;
- правильність обліку товарообмінних операцій або операцій, що проводяться на основі бартеру;
- відповідність записів синтетичного та аналітичного обліку записам у головній книзі (з журнально-ордерною формою обліку) та балансі.

Об'єкти виробничо-збутового аудиту готової продукції:

1. Правильність віднесення готової продукції до певної групи.
2. Оприбуткування готової продукції.
3. Оцінка початкової вартості.
4. Інвентаризація готової продукції.

5. Списання готової продукції (продаж, дарування, псування).

6. Забезпечення зберігання готової продукції.

Джерела проведення аудиторської діяльності:

1. Щоденник приймання продукції, книга складського обліку, звіт про обробку продукції, внутрішньогосподарські накладні, ТТН (відвантаження на сторону товару).

2. Документи та реєстри, пов'язані з відображенням операцій з готовою продукцією в синтетичному та аналітичному звіті - ПКО, платіжні доручення, банківські виписки.

3. Звітність: у другому розділі активу балансу «Оборотні активи» знаходиться стаття «Готова продукція» рядка 1103, у цій статті відображаються запаси у виробників продукції на складі, що пройшла обробку та перевірку, приймання, укомплектування відповідно до вимог договорів, укладених із замовниками, та відповідно до технічних умов і стандартів.

4. Документи щодо інвентаризації та перевірки: Акт інвентаризації готової продукції, Протоколи, попередні висновки ревізії та ін.

При підготовці загального плану і програми аудиту слід встановити рівень значущості - ступінь точності складеної бухгалтерської звітності клієнта, в межах якого вона може вважатися достовірною.

План повинен бути створений перед початком роботи з клієнтом і повинен враховувати:

- вимоги договору щодо проведення аудиту;
- зміст аудиторського висновку, умови його подання;
- передбачена законодавством відповідальність аудитора;
- відповідальність підприємства за перевірену бухгалтерську звітність;
- систему та форму обліку;
- список членів робочої групи з аудиту, тривалість роботи, час і бюджет витрат;
- рівень важливості аудиторських завдань;
- важливі етапи та завдання аудиту;

- ступінь впевненості в достовірності системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю;
- ступінь аудиторського ризику.

При цьому необхідно враховувати такі фактори, як фактичні трудовитрати, необхідні для роботи, час, витрачений на попередню перевірку, ступінь важливості та проведення оцінки ризику.

Програма має бути достатньо детальною, щоб служити керівництвом для аудиторів, залучених до перевірки. Програма також повинна служити засобом контролю за роботою аудиторів. Програма аудиту включає перелік об'єктів аудиту за його напрямками.

Аудитор затверджує програму, визначаючи важливість, об'єкт аудиту для кожного питання та обсяг аудиту відповідно до аудиторських процедур.

Програма складається у вигляді таблиці – кожен об'єкт перевірки окремо. На початку програми буде показано наступне:

- назва підприємства;
- термін перевірки;
- дата перевірки;
- об'єкт перевірки.

У програмі, крім прізвища, відображаються ініціали аудитора, який здійснює перевірку конкретного об'єкта аудиту, а також передбачено місце для відміток про фактичне виконання плану перевірок по кожному питанню.

Програма по кожному об'єкту аудиту підписується керівником групи аудиторів або керівником аудиторської організації.

У процесі роботи аудитори можуть вносити в план виправлення та зміни, причини яких повинні бути детально задокументовані. Якщо аудит проводиться не вперше, ознайомитися з матеріалами попереднього аудиту, обговорити з клієнтом зміни в діяльності підприємства та системі бухгалтерського обліку, його проблеми, усунути недоліки клієнта та виконати рекомендації попереднього аудитора.

МСА 300 «Планування» визначає завдання створення спеціального документа, який розкриває зміст запланованої роботи, тобто плану аудиту. При розробці плану аудиту МСА 300 обов'язково вимагає, щоб план аудиту включав процедури, пов'язані з управлінням і наглядом за роботою співробітників аудиторської фірми, їх розклад і обсяг.

Складений план аудиту є обов'язковою документацією. Формат і обсяг документації залежить від таких аспектів, як розмір і складність підприємства, що перевіряється, його важливість, обсяг іншої документації та обставин конкретного аудиторського завдання.

Документація щодо плану аудиту має бути достатньою для демонстрації запланованого характеру, часу та обсягу процедур оцінки ризиків і подальших процедур аудиту на рівні затвердження для кожного значного класу операцій, залишків на рахунках і розкриття інформації у відповідь на оцінені ризики.

Документально оформлений план аудиту є підтвердженням адекватності планування та виконання аудиторських процедур. План аудиту затверджується до початку процедур отримання аудиторських доказів, але він може бути переглянутий у зв'язку зі зміною обставин, що виникають під час аудиту. Тобто план аудиту не має одноразового змісту, його зміст знаходиться в процесі постійного розвитку.

Висновки до першого розділу

У результаті дослідження характеристик готової продукції та їх вартості за різними джерелами можна зробити висновок, що під «готовою продукцією» розуміють продукцію, яка пройшла повну обробку на реальному підприємстві, пройшла технічне випробування, приймання, згідно з укладеними із замовниками договорами та відповідно до стандартів чи затверджених технічних умов, не потребує подальшої обробки на даному підприємстві та розміщується на складі або передається замовнику.

Також, слід зазначити, що продукція завжди має свою собівартість, а темпи зростання обсягу виробленої продукції, підвищення її якості

безпосередньо впливають на собівартість, прибуток і рентабельність підприємства. В результаті проведено аналіз різних методів оцінки запасів (матеріали, МШП, незавершене виробництво, напівфабрикати, готова продукція, товари тощо) виділяють такі етапи руху: з їх прибуттям; на дату вибуття або звітності.

Під час аналізу нормативно-правового забезпечення готової продукції та їх реалізації виділено 3 рівні нормативно-правових документів, що впливають на забезпечення та регулювання обліку готової продукції. Серед таких документів виділяються закони та кодекси України, НПСБО, ПСБО, МСА та Методичні рекомендації, методичні рекомендації, положення.

Дослідження проблем обліку готової продукції дозволяє виділити найважливіші з них, а саме: правильний і економічно обґрунтований розподіл витрат як за основним виробництвом, так і за групами і видами; своєчасне і повне розміщення продукції з виробничих приміщень; отримувати точні дані про обсяги готової продукції на складах і виробничих цехах в будь-який день; формування фінансової звітності та подання до контролюючих органів.

Результатом розгляду методики бухгалтерського та фінансового обліку готової продукції є визначення відображення операцій господарського обліку, пов'язаних зі змінами готової продукції, на рахунку 26 "Готова продукція". Так, за дебетом вказується надходження готової продукції з окремого виробничого цеху за фактичною або нормативною собівартістю, а за кредитом — списання собівартості готової продукції.

Будь-яка господарська операція супроводжується первинним документом. Серед основних первинних документів, пов'язаних з обліком готової продукції та її реалізацією, можна виділити накладну, товарно-транспортну накладну, звіт про залишок матеріалів на складі, картку обліку матеріального складу. Найважливішим економічним показником, що характеризує господарсько-фінансову діяльність промислових підприємств і виробничих об'єднань, є процес реалізації продукції, оскільки результати господарювання та ефективність виробництва визначаються завершеністю

процесу. Розроблено алгоритм процесу, в якому в системі фінансово-господарської діяльності підприємства реалізується комерційна форма (процес відправки готової продукції або товару), грошова форма (зарахування готівки на поточний рахунок суб'єкта господарської діяльності) та зазначається визначення фінансового результату.

Податковий аспект відображення виробничо-збутових операцій регулюється Податковим кодексом України. Податковий облік готової продукції на підприємстві зазвичай відображається на рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами», а саме на субрахунках 643 «Податкові зобов'язання» та 644 «Податковий кредит». Зазначимо, що згідно зі статтями ПКУ сформовано також метод обчислення ПДВ, який називають змішаним або гібридним. Розглядає виникнення податкових зобов'язань з ПДВ за методом нарахування, а права на податковий кредит – за касовим методом. [2]

Документальним підтвердженням податкового обліку про реалізацію готової продукції є податкова накладна, складена на повну або часткову поставку товарів/послуг, а також на суму коштів, що надійшли на поточний рахунок як аванс (передоплата), у двох примірниках.

Метою аудиту операцій з готовою продукцією є визначення достовірності відомостей про наявність і рух готової продукції, повного і своєчасного відображення інформації в підсумкових документах і облікових регістрах, правильності ведення обліку готової продукції. Достовірність ведення обліку, відображення залишків у звітності суб'єкта господарювання відповідно до прийнятої облікової політики.

Рух готової продукції аналізується на підставі даних виробничих звітів і звітів про рух матеріальних цінностей на складах. Аудитор може використовувати такі методи, як сканування, відстеження та арифметичний контроль, щоб перевірити цю сферу бухгалтерського обліку. При цьому уточнюється організація складського обліку готової продукції, правильне і своєчасне оформлення вихідних документів і відображення їх даних на рахунках бухгалтерського обліку.

Результатом аудиту є складання аудиторського висновку - це офіційний документ, засвідчений власноруч і печаткою аудитора (аудиторської організації), оформлений у встановленому порядку за результатами аудиту і містить висновки щодо повноти та дотримання встановлених нормативів чинного законодавства та фінансово-господарського обліку.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЧОРНОМОРСЬКА ІГРАШКА»

2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства

Чорноморська іграшка – українська компанія, яка займається виробництвом різної продукції для дому, виробництва та громадських місць.

Організація ТОВ "Чорноморська іграшка" зареєстрована 12.06.1997 за юридичною адресою Україна, 65098, Одеська обл., місто Одеса, вулиця Стовпова, будинок 17. Керівником організації є Зеленьак Василь Васильович.

Засновниками товариства є фізичні та юридичні особи України. Засновники: Зеленьак Василь Васильович (розмір внеску до статутного фонду: 2 629 759,90 грн., 19,1428%), Матейко Оксана Іванівна (розмір внеску до статутного фонду: 1 054 126,71 грн., 7,6733%) , Осадчий Олег Володимирович (розмір внеску до статутного фонду: 3 212 934,45 грн., 23,3879%), Ровинська Людмила Миколаївна (розмір внеску до статутного фонду: 6 840 771,68 грн., 49,7960%).

Організаційно-правова форма :Товариство з обмеженою відповідальністю
Форма власності: Недержавна власність

Види діяльності

Основний: 25.61 Оброблення металів та нанесення покриття на метали

Інші: 17.22 Виробництво паперових виробів господарсько-побутового та санітарно-гігієнічного призначення;

22.21 Виробництво плит, листів, труб і профілів із пластмас

22.22 Виробництво тари з пластмас;

25.92 Виробництво легких металевих пакувань;

46.90 Неспеціалізована оптова торгівля;

49.41 Вантажний автомобільний транспорт;

68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна;

35.14 Торгівля електроенергією;

35.11 Виробництво електроенергії.

Продукція та послуги, що виробляються:

- Бляшані банки.
- Поліетиленові пакети.
- Серветки.
- Папір туалетний.

Використовуючи сучасні фарби та різноманітні технологічні добавки, в результаті кінцевий продукт буде мати необхідні параметри та якість, необхідні замовнику.

Висока якість продукції підтверджується щоденним моніторингом випробувальної лабораторії підприємства, оснащеної спеціальним кваліфікованим обладнанням.

Основою успіху компанії є злагоджена дружня атмосфера в колективі, цілеспрямованість і активність співробітників і працівників компанії, що сприяє швидкому досягненню поставлених цілей і завдань, головною з яких є взаємовигідні партнерські відносини з постачальниками і покупцями.

Основними принципами роботи компанії є комплексний підхід до виконання замовлення, максимальне задоволення вимог і потреб клієнтів, постійне вдосконалення та професійне зростання.

Техніко-економічну характеристику доповнює розрахунок основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «Чорноморська іграшка» 2019-2020 років в табл. 2.1.

З даних табл.2.1 можна побачити, що у звітному році у порівнянні з попереднім роком обсяг виробництва зменшився на 33,80 т або на 8.54%. Також можна побачити і зменшення обсягу продукції у порівнянних цінах на 1111,6 тис. грн. або на 4,49%. При цьому обсяг продукції у діючих цінах навпаки збільшився на 2727 тис. грн. або на 13%. Це все відбулося через спад цін та рівня інфляції.

Таблиця 2.1- Основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства ТОВ «Чорноморська іграшка» за 2019-2020 роки*

Показники	2019р.	2020р.	Відхилення	
			абс.	%
1	2	3	4	5
1. Обсяг продукції в натуральному виразі, т	395,835	362,034	-33,80	-8,54
2. Обсяг продукції в оптових цінах без ПДВ та акцизного збору, тис. грн.				
- у діючих оптових цінах	20918,0	23645,8	2727,9	13,0
- у порівнянних оптових цінах	24757,4	23645,8	-1111,6	-4,49
3. Середня оптова ціна за 1 тону (дал.) продукції, грн.	52849,9	65314,7	12464,8	23,58
4. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	31313	30548	-765	-2,44
5. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	30690	25941	-4749	-15,47
6. Адміністративні витрати, тис. грн.	5695	3743	-1952	-34,27
7. Витрати на збут, тис. грн.	863	700	-163	-18,89
8. Валовий прибуток, тис. грн.	623	4607	3984	639,48
9. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	37248	30384	-6864	-18,43
10. Витрати на 1 грн реалізованої продукції, коп.	98,01	84,92	-13,09	-13,36
11. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн. в т. числі:	130	160	30	23,08
- від основної операційної діяльності	120	95	-25	-0,21
- від іншої операційної діяльності	6055	-69	-6124	-101,14
- від фінансової діяльності	+79	+78	-1	x
- від іншої діяльності	-69	-13	56	x
12. Податок на прибуток, тис. грн.	29	31	2	6,89
13. Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	101	129	28	27,72
14. Матеріальні витрати, тис. грн.	31109	22196	-8913	-28,65
15. Матеріаловіддача	1,0066	1,3763	0,3697	36,73
16. Матеріаломісткість продукції, грн.	0,9935	0,7266	-0,2669	-26,86
17. Середня облікова кількість штатних працівників облікового складу, осіб.	65	65	0	0
18. Продуктивність праці одного штатного працівника облікового складу, грн.	38088,1	36378,2	-1709,9	-4,5
19. Фонд оплати праці штатних працівників облікового складу, тис. грн.	4265	3937	-328	-7,69
20. Середня річна заробітна плата одного штатного працівника облікового складу, грн.	65615	60569	-5046	-7,69
21. Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис. грн.	7584,5	5893	-1691,5	22,30
22. Фондовіддача, грн.				
- по продукції	4,143	5,221	1,078	26,02
- по прибутку	4,129	5,184	1,055	25,55

Закінчення табл. 2.1

1	2	3	4	5
23. Фондорентабельність, %	0,857	1,357	0,5	x
24. Середня річна вартість оборотних коштів, тис. грн.	23407,5	24106,5	699	2,99
25. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	1,34	1,27	-0,07	-5,22
26. Рентабельність продукції, %	2,03	17,76	15,73	x
27. Рентабельність виробництва, %	0,89	1,20	0,31	34,83
28. Середня річна сума дебіторської заборгованості	9208	10423	1215	13,19
29. Середня річна сума кредиторської заборгованості	6428	2966	-3462	-53,86
30. Коефіцієнти ліквідності балансу				
- коефіцієнт поточної ліквідності	5,996	10,629	4,633	77,27
- коефіцієнт швидкої ліквідності	2,741	5,266	2,525	92,12
- коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,320	0,374	0,054	16,87

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства [18, 41, 44, 52]

Повна собівартість реалізованої продукції зменшилась на 6864 тис грн. або на 18,43 % порівняно з попереднім роком. На зміну собівартості вплинула сума адміністративних витрат, вона зменшилась у звітному році на 1952 тис. грн. або на 34,27%, та сума витрат на збут, яка зменшилась на 163 тис. грн. або на 18,89 %.

Через зменшення витрат зменшився показник витрати на 1 грн. реалізованої продукції на 13 грн 9 коп. Це негативно впливає на діяльність підприємства, адже показує зменшення ефективності виробництва та отримання прибутку.

Фінансовий результат до оподаткування зріс на 30 тис. грн. або на 23,08 %. Це відбулося за рахунок змін фінансового результату від іншої діяльності, який збільшився на 56 тис. грн.

Також з таблиці можна побачити зростання податку на прибуток. Він збільшився на 2 тис.грн. або на 6,89%. Чистий прибуток зріс на 28 тис.грн. або на 27,72%.

Зменшення обсягу виробництва призвело до зростання показника матеріаловіддачі продукції на 0,369 грн. або 36,64%. Матеріаломісткість продукції навпаки зменшилася на 0,266 грн.

Середньооблікова кількість персоналу не змінилася, але продуктивність праці в 2020 році зменшилася на 1709,9 грн. Фонд оплати праці також зменшився на 328 тис грн. або на 7,69%.

Середнярічна вартість основних засобів значно зменшилась у звітному році на 1691,5 тис. грн. або на 22,30 %, ці зміни не принесли позитивного результату. Фондовіддача по продукції зросла на 1.078 грн. Це говорить про те, що застосування нового обладнання дає очікуваний приріст виробництва Але підприємству слід переглядати ефективність використання працівниками виробничого обладнання, чи не потрібна йому модернізація, щоб зменшити кількість можливого браку та прискорити виробничий процес.

Станом на кінець звітного року можна побачити, що підприємство збільшило суму середньорічної вартості оборотних коштів на 699 тис. грн. або на 2,99 %. Це свідчить про те, що у 2020 р. підприємство отримало потрібну суму коштів для забезпечення подальшого здійснення своєї діяльності.

2.2 Аналіз виробництва і реалізації продукції

Для аналізу динаміки виробництва продукції складають аналітичну табл.2.2, використовуючи дані форми №1П-НПП.

Таблиця 2.2 – Аналіз виробництва продукції в натуральному і вартісному виразі*

Показники	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Обсяг продукції (робіт, послуг) в оптових цінах підприємства без ПДВ та акцизного податку, тис.грн.				
- в діючих цінах	20918,0	23645,8	-2727,8	-13,04
- в порівнянних цінах	24757,4	23645,8	-1111,6	-4,49
2. Обсяг продукції в натуральному виразі, т	395,8	362,0	-33,8	-8,33

*Складено автором на основі [18, 41, 44, 52]

Як можна побачити з табл. 3.1.1 в звітному році обсяг продукції у порівнянні з попереднім зменшився , як в натуральному, так і вартісному вираженні. Так, обсяг продукції в натуральному виразі зменшився на 33,8 т. або на 8,33 %. В той же час вартість продукції в порівнянних цінах (ціна звітного року) знизилась на 4,49 %. Різниця в темпах зростання значна, це свідчить про

збільшення у звітному році частки продукції з більшою у порівнянні з іншими видами продукції оптовою ціною.

Розрахунок обсягів виробництва та динаміка продукції в діючих і порівнянних цінах. Для розрахунку складають аналітичну табл. 2.3.

Таблиця 2.3 - Розрахунок обсягів виробництва та динаміка продукції в діючих і порівнянних цінах*

Види продукції	Фактично виготовлено з власної сировини						Обсяг продукції в порівнянних цінах – цінах звітнього року, тис.грн.	
	В попередньому році			В звітньому році				
	Кіль- кість, т	Вартість продукції у фактични х цінах, тис.грн.	Середн я ціна за 1 т., грн.(гр. 2:гр1)	Кіль- кість, т	Вартість продукції у фактични х цінах, тис.грн.	Середн я ціна за 1 т., грн.	в попере дньому році (гр1хгр 6)	в звітному році (гр.4хгр. 6)
1. Мішки та пакети	27,5	1364,1	49602,9	9,7	534,6	55111,1	1515,6	534,6
2. Плити, листи, плівка, фольга, стрічки	14,3	607,7	42496,5	0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.Корки, кришки, ковпачки	8	536,2	67025,0	1,7	126,9	74666,7	597,3	126,9
4.Скатерти та серветки	2	33,1	33100,0	0,9	29,8	33100,0	33,1	29,8
5.Пломби, заглушки, ковпачки, кришки	336	18227,7	54249,2	341	22833,1	66959,2	22498,3	22833,1
6.Папір туалетний	8	149,1	18642,9	8,6	121,4	14122,0	113,0	121,4
Всього	395,8	20918,0	52849,9	362,03	23645,8	65314,4	24757,4	23645,8

*Складено автором на основі [18, 41, 44, 52]

Аналіз структури продукції. Для аналізу структури продукції складають аналітичну табл. 2.4.

З табл.2.4 видно зменшення питомої ваги деяких видів продукції призводило до зменшення обсягів виробництва по даним позиціям. Проте,

взагалі по підприємству відбулось збільшення виробництва на 1038 тис. грн., що позитивно характеризує роботу підприємства, оскільки це відбулось за рахунок росту цін.

Таблиця 2.4 - Аналіз структури випуску продукції*

Види продукції	Випуск продукції, т		Структура, %		Оптова ціна 1 т продукції, грн.	2020 рік по структурі попереднього року, т $\Sigma_{\text{гр}2 \times \text{гр}3}$	Відхилення	
	у попередньому році	у звітному році	попереднього року	звітнього року			т гр2-гр6	тис.грн. гр7хгр5
A	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Мішки та пакети	27,5	9,7	7,0	2,7	55111,1	25	-15	-827
2. Плити, листи, плівка, фольга, стрічки	14,3	0	3,6	0,0	0,0	13	-13	0
3. Корки, кришки, ковпачки	8	1,7	2,0	0,5	74666,7	7	-5	-373
4. Скатертини та серветки	2	0,9	0,3	0,2	33100,0	1	0	0
5. Пломби, заглушки, ковпачки, кришки	336	341	85,1	94,2	66959,2	308	33	2210
6. Папір туалетний	8	8,6	2,0	2,4	14122,0	7	2	28
Всього	395,8	362,0	100,0	100,0	x	361	1,0	1038

*Складено автором на основі [18, 41, 44, 52]

Аналіз реалізації продукції. Аналіз реалізації продукції здійснюється за даними форм статистичної звітності №1-підприємництво і №1П-НПП „Звіт про виробництво промислової продукції” та форми фінансової звітності №2 „Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)” за допомогою аналітичної табл. 2.5.

Як видно з даних табл.2.5, обсяг реалізованої продукції зменшився у звітному році у порівнянні з попереднім роком на 650,8 тис. грн. Менша величина відхилення по реалізації у порівнянні з виробництвом пояснюється

спадом залишків нереалізованої продукції на суму 650,8 тис. грн. Це свідчить про покращення маркетингової діяльності підприємства.

Таблиця 2.5 - Аналіз впливу факторів на зміну обсягу реалізації продукції*

Показники	2019 рік	2020 рік	Відхилення		
			Всього	У тому числі за рахунок:	
				товарної продукції	залишків нереалізованої продукції
1. Обсяг реалізованої продукції у діючих цінах, тис. грн.	31420,1	30769,3	-650,8	-650,8	x
2. Обсяг виготовленої (товарної) продукції у діючих цінах, тис. грн.	20918,0	23645,8	2727,8	x	2727,8
3. Зміна залишків нереалізованої продукції, тис. грн.	10502,1	7123,5	3378,7	-650,8	2727,8

*Складено автором на основі [18, 41, 44, 52]

Аналіз динаміки, складу, структури операційних витрат. Для аналізу операційних витрат за економічними елементами складається аналітична табл. 2.6, в якій відображаються абсолютні значення і частки вартості окремих економічних елементів витрат у загальній їх сумі.

Таблиця 2.6 - Динаміка, склад, структура операційних витрат*

Елементи операційних витрат	Витрати тис. грн		Структура витрат, %		Відхилення	
	За попередній рік	За звітний рік	За попередній рік	За звітний рік	абсолютне, тис.грн (гр2-гр1)	Відносне, % (гр5:гр1)x 100
А	1	2	3	4	5	6
1.Матеріальні витрати	31109	22196	74,43	72,16	-8913	-28,65
2.Витрати на оплату праці	4265	3937	10,20	12,80	-328	-7,69
3.Відрахування на соціальні заходи	950	907	2,27	2,95	-43	-4,53
4.Амортизація	2938	1854	7,03	6,03	-1084	-36,89
5.Інші операційні витрати	2532	1867	6,07	6,08	-665	-26,26
Всього операційних витрат	41794	30761	100,00	100,00	-11033	-26,39

*Складено автором на основі [18, 41, 44, 52]

З даних табл. 2.6 видно, що продукція підприємства не є матеріаломісткою. Матеріальні витрати, які займають найбільшу частку в операційних витратах, в звітному році в порівнянні з попереднім по причині зниження виробництва зменшилися на 8913 тис.грн., їх частка в оперативних витратах зменшилася на 2,27 процентні пункти (72,16-74,43).

Аналіз витрат на 1 грн. реалізованої продукції. Аналіз витрат на 1 гривню реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) здійснюють за даними форми №2 „Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)” за допомогою аналітичної табл. 2.7 (за допомогою одного з двох методів відповідно до П(С)БО 16). [9]

Таблиця 2.7 – Оцінка витрат на 1 грн. реалізованої продукції*

Показник	Код рядка форма №2	За поперед-ний рік	За звітний рік	Відхилення	
				абсолютне	відносне
А	1	2	3	4	5
1.Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	2000	31313	30548	-765	-2,44
2.Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	2050	30690	25941	-4749	-15,47
3.Адміністративні витрати, тис.грн	2130	5695	3743	-1952	-34,27
4.Витрати на збут, тис.грн	2150	863	700	-163	-18,89
5.Повна собівартість реалізованої продукції, тис.грн (p2+p3+p4)		37248	30384	-6864	-18,43
6.Витрати на 1 грн реалізованої продукції, коп., виходячи: - із собівартості реалізованої продукції (p2:p1) - із повної собівартості реалізованої продукції (p5:p1)		98,01	84,92	-13,09	-13,36
		118,95	99,46	-19,49	-16,39

*Складено автором на основі [18, 41, 44, 52]

Наведені в табл. 2.7 дані показують, що у звітному році витрати на 1 грн реалізованої продукції зменшились порівняно з попереднім роком на 19,49 коп., або на 16,39%. Витрати на 1 грн реалізованої продукції – це адитивний показник, що складається із трьох складових: витрат виходячи із собівартості реалізованої продукції, адміністративних витрат і витрат на збут. Зменшення

витрат на 1 грн. реалізованої продукції відбулося за рахунок економії на витратах на збут (на кінець звітного року скоротились на 163 тис.грн.) та зменшення адміністративних витрат на 1952 тис.грн.

Аналіз впливу окремих факторів на економію чи перевитрати собівартості реалізованої продукції в звітному році порівняно з попереднім здійснюють за допомогою табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз впливу окремих факторів на зміну собівартості реалізованої продукції*

Елементи витрат	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення	
	тис.грн.	Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, коп.	тис.грн.	Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, коп.	абс.	Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, коп.
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	31313	х	30548	х	-765	х
2. Матеріальні витрати (за вирахуванням вартості зворотних відходів) p2:p1	31109	99,35	22196	72,66	-8913	-26,69
3. Амортизація	2938	9,38	1854	6,07	-1084	-3,31
4. Витрати на оплату праці	4265	13,62	3937	12,89	-328	-0,73
5. Відрахування на соціальні заходи	950	3,03	907	2,97	-43	-0,06
6. Інші операційні витрати	2532	8,09	1867	6,11	-665	-1,97
Всього операційних витрат	41794	133,47	30761	100,70	-11033	-32,77

*Складено автором на основі [18, 41, 44, 52]

Із табл.2.8 можна побачити, що незважаючи на зменшення усіх витрат від операційної діяльності в абсолютному відхиленні, вплив зміни витрат на 1 гривню реалізованої продукції за кожним окремим елементом витрат на загальну суму операційних витрат, зменшився . Ці зміни вказують на

зменшення загальної суми операційних витрат, які в звітному році зменшилися на 32,77 коп.

2.3. Аналіз фінансових результатів підприємства

Загальний аналіз складу та динаміки фінансових результатів діяльності підприємства. Фінансові результати від діяльності підприємства формуються залежно від видів його діяльності: основна операційна, інша операційна, фінансова та інша звичайна діяльність.

Таблиця 2.9 – Аналіз формування і динаміки фінансових результатів діяльності підприємства*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	2019 рік, тис. грн.	2020 рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%.
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150	-5935	164	6099	102,76
2. . Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	2120-2180	6055	-69	-6124	-101,14
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	2190 (2195)	120	95	-25	-20,83
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	2200 + 2220 – 2250 – 2255	0	0	0	0,00
5. Фінансовий результат від іншої діяльності	2240 – 2270	10	65	55	5,50
06. Фінансовий результат до оподаткування	2290 (2295)	130	160	30	23,08

*Складено автором на основі [39, 41, 52]

За даними табл. 2.9 можна зробити висновок, що в звітному році порівняно с попереднім зросла величина фінансового результату від реалізації продукції на 6099 тис. грн. Фінансовий результат від іншої операційної

діяльності показав, що під впливом зменшення інших операційних витрат зменшився з 6055 тис. грн. попереднього року до -69 тис грн. звітнього року і став збитком. Дані фінансового результату до оподаткування показали, що у звітному році в порівнянні з попереднім він зріс на 30 тис. грн.

Аналіз фінансового результату від основної операційної діяльності підприємства. Аналіз фінансових результатів від основної операційної діяльності підприємства (реалізація продукції) виконується за допомогою даних форми №2 „Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)”, для цього будують аналітичну табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз фінансового результату від основної операційної діяльності*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	2019 рік, тис. грн.	2020 рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	31313	30 548	-765	-2,44
2. Собівартість реалізованої продукції	2050	30690	25 941	-4749	-15,47
2. Адміністративні витрати	2130	5695	3743	-1952	-34,28
4. Витрати на збут	2150	863	700	-163	-18,89
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050- -2130-2150	-5935	164	6099	102,76

*Складено автором на основі [39, 41, 52]

Згідно табл.2.10 можна побачити збільшення фінансового результату від операційної діяльності у звітному році порівняно з попереднім на 6099 тис. грн. На це вплинуло зменшення чистого доходу на 765 тис. грн або на 2,44% та зменшення собівартості реалізованої продукції на 4794 тис грн. або на 15,47%. Фінансовий результат від основної діяльності зріс у своєму значенні, хоча всі показники у звітному році зменшились у порівнянні з попереднім .

Аналіз розподілу та використання прибутку підприємства. Формування прибутку підприємства наведено в табл. 2.11.

Як свідчать дані табл. 2.11, прибуток на підприємстві формується як результат операційної діяльності, а саме від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Інша операційна діяльність на підприємстві збиткова, до того ж у звітному році у порівнянні з попереднім збитки зросли до 6124 тис. грн., або на 101,14%. Чистий прибуток в звітному році в порівнянні з попереднім зріс на 28 тис. грн. або на 27,72%.

Таблиця 2.11 - Формування прибутку підприємства*

Показники	Код рядка форми №2	Попередній рік тис. грн	Звітний рік тис. грн	Відхилення	
				Тис. грн.	%
1. Прибуток від основної операційної діяльності - від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150	-5935	164	6099	102,76
2. Прибуток від іншої операційної діяльності	2120-2180	6055	-69	-6124	-101,14
3. Прибуток від операційної діяльності (p1 + p2)	2190	120	95	-25	-20,83
4. Прибуток від інвестиційної діяльності	2200-2255	-	-	-	-
5. Прибуток від фінансової діяльності	2220-2250	-	-	-	-
6. Прибуток від іншої діяльності	2240-2270	10	65	55	5,50
7. Фінансовий результат до оподаткування	2290	130	160	30	23,08
8. Витрати з податку на прибуток	2300	29	31	2	6,89
9. Чистий прибуток	2350	101	129	28	27,72

*Складено автором на основі [39, 41, 52]

Величина прибутку від операційної діяльності - це основна складова фінансових результатів. На багатьох підприємствах операційний прибуток є єдиним джерелом формування чистого прибутку. З великої кількості факторів, які впливають на операційний прибуток, доцільно аналізувати передусім ті, які містяться у фінансовій звітності підприємства.

Динаміка фінансових результатів від операційної діяльності представлена в табл.2.12.

Розрахунки табл. 2.12 свідчать про значне зменшення прибутку підприємства у звітному році у порівнянні з попереднім. Основними факторами цього було: - зменшення чистого доходу від реалізації продукції на 20,44% та збитки від іншої операційної діяльності, які зросли на 92,87 %, та вплинули істотно на динаміку прибутку від операційної діяльності, внаслідок чого відбулося зменшення на 20,83%.

Таблиця 2.12 - Динаміка фінансових результатів від операційної діяльності*

Показники	Код рядка форми №2	Попередній рік, тис.грн	Звітний рік, тис.грн	Відхилення	
				абсолютне, тис.грн (3-2)	відносне (4:2) x100
1.Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	p2000	31313	30548	-765	-2,44
2.Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	p2050	30690	25941	-4749	-15,47
3.Валовий прибуток (збиток)	p2090	623	4607	3984	639,49
4.Інші операційні доходи	p2120	6821	486	-6335	-92,87
5.Адміністративні витрати	p2130	5695	3743	-1952	-34,27
6.Витрати на збут	p2150	863	700	-163	-18,89
7.Інші операційні витрати	p2180	766	555	-211	-27,54
8.Прибуток від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	p2090- -p2130- -p2150-	-5935	164	6099	-102,76
9.Прибуток від іншої операційної діяльності	p2120 -p2180	6055	-69	-6124	-101,14
10.Прибуток від операційної діяльності (p8+p9)		120	95	-25	-20,83

*Складено автором на основі [39, 41, 52]

Аналіз рентабельності продукції. Аналіз рентабельності продукції здійснюється, використовуючи дані форми №2 „Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)”, за допомогою аналітичної табл. 2.13.

За даними табл. 2.13 можна сказати, що на зміну рентабельності впливають так фактори першого рівня, якими в даному випадку виступають фактори зміни чистого доходу від реалізації та собівартості реалізованої продукції. Розрахунок зміни рентабельності реалізованої продукції внаслідок

зміни чистого доходу від реалізації та собівартості реалізованої продукції виконаємо способом ланцюгових підстановок:

- вплив зміни чистого доходу (виручки) від реалізації продукції:

$$((30548-30690)/30548)*100)=-2,45 \%$$

- вплив зміни собівартості реалізованої продукції:

$$((30548-25941)/30548*100)-2=13,05\%$$

Це вказує на зниження рентабельності реалізованої продукції.

Таблиця 2.13 - Показники рентабельності реалізованої продукції*

Показники	Код рядка Ф.№2	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абсолютне, (3-2)	відносне , (4:2)х10 0
А	1	2	3	4	5
1.Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн	р.2000	31313	30548	-765	-2,44
2.Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн	р.2050	30690	25941	-4749	-18,31
3.Валовий прибуток, тис.грн	р.2090	623	4607	3984	639,49
4.Рентабельність реалізованої продукції, %					
а) $\frac{\text{валовий прибуток}}{\text{собівартість}}$	$\frac{р.2090}{р.2050}$	2,03	17,76	15,73	774,88
б) $\frac{\text{валовий прибуток}}{\text{виручка від реалізації}}$	$\frac{р.2090}{р.2000}$	1,99	15,08	13,09	657,79

*Складено автором на основі [39, 41, 52]

Аналіз рентабельності виробництва. Аналіз рентабельності виробництва здійснюється за даними форми №1 „Баланс(Звіт про фінансовий стан)” і форми №2 „Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)” за допомогою аналітичної табл. 2.14.

Як видно з даних табл.2.14, рентабельність виробництва зросла на 0,31 процентних пункти. За методом ланцюгових підстановок проведемо факторний аналіз зміни рентабельності виробництва, в тому числі під впливом зміни:

— прибутку до оподаткування

$$\frac{160}{14750,5} \times 100 - 0,89 = 1,08 - 0,89 = 0,19\%;$$

— середньорічної вартості основних засобів за основним видом діяльності

$$\frac{160}{5893 + 7166} \times 100 - 1,08 = 1,23 - 1,08 = 0,15\%;$$

— середньорічної вартості оборотних фондів

$$\frac{160}{5893 + 7402} \times 100 - 1,23 = 1,20 - 1,23 = -0,03\%;$$

Балансова перевірка:

$$\Delta R = 0,19 - 0,15 - 0,03 = 0,31\%$$

тобто результати розрахунків збігаються із загальним відхиленням рентабельності виробництва.

Таблиця 2.14 – Аналіз рентабельності виробництва*

Показники	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Прибуток до оподаткування, тис.грн.	130	160	30	23,08
2. Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис.грн.	7584,5	5893	-1691,5	22,30
3. Середня річна вартість оборотних фондів, тис.грн. (ф.№1 ряд. 1011+1102+1170)*	7166	7402	236	3,29
4. Середньорічна вартість виробничих засобів, тис.грн [2+3]	14750,5	13295	-1455,5	-9,87
5. Рентабельність виробництва (виробничих засобів), тис.грн (1:4)x100	0,89	1,20	0,31	x

*Складено автором на основі [39, 41, 52]

2.4. Загальний аналіз фінансового стану підприємства

Загальний аналіз фінансового стану підприємства здійснюють за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз динаміки валюти балансу підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.15.

Таблиця 2.15 – Аналіз динаміки валюти балансу*

Показники	Код рядка	На початок року	На кінець року	% зміни
Валюта балансу, тис.грн.:	Ф№1, р.1300	32358	30424	-6,0
- попереднього року		30424	30430	0,02
- звітнього року				

*Складено автором на основі [39, 41, 52]

Дані табл. 2.15 свідчать про те, що валюта балансу на кінець попереднього року зменшилась на 6 %, але на кінець звітнього року відбулося навпаки її збільшення на 0,02 %, що позитивно характеризує динаміку діяльності підприємства та свідчить про розширення підприємством господарської діяльності.

.Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюється за даними форми №1 „Баланс(Звіт про фінансовий стан)”. (табл. 2.16.)

Таблиця 2.16 – Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства*

Показники	Код рядка, алгоритм розрахунку	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	Відхилення	
				абсолютне (гр3-гр2)	відносне (гр4:гр2) x100
Баланс, тис.грн.	1300	30424	30430	6	0,02
1.Необоротні активи, тис.грн	1095	7093	5548	-1545	-21,78
в % до майна	(1095:1300) x100	23,31	18,23	-5,08	x
2.Оборотні активи, тис.грн	1195	23331	24882	1551	6,65
в % до майна	(1195:1300) x100	76,69	81,77	5,08	x
2.1 Запаси, тис.грн	1100÷1110	12664	12554	-110	-0,87
в % до оборотних активів		41,63	41,26	-0,37	x
2.2. Кошти в розрахунках, тис.грн	1125÷1155	9428	11418	1990	21,11
в % до оборотних активів		30,98	37,52	6,54	x
2.3 Грошові кошти та їх еквіваленти, тис.грн	1160+1165	1244	876	-368	-29,58
в % до оборотних активів		4,09	2,88	-1,21	x
2.4 Інші оборотні активи, тис.грн	1170+1190	10	34	24	240,00
в % до оборотних активів		0,03	0,11	0,08	x
3.Необоротні активи утримувані для продажу та групи вибуття, тис.грн	1200	-	-	-	-
в % до майна		-	-	-	-

*Складено автором на основі [39, 41, 52]

Дані табл. 2.16 показують, що активи в звітному році порівняно з попереднім збільшились на 6 тис. грн. або на 0,02 %, на це вплинуло збільшення коштів в розрахунках на 1990 тис. грн. або 21,11 % та збільшення оборотних активів – на 1551 тис. грн. або 6,65 %. В попередньому році найбільшу частку в структурі активів займали оборотні активи 76,69 %, питома вага необоротних активів складала 23,31 %. В звітному році відбулись наступні зміни в структурі активів підприємства – збільшилась питома вага оборотних активів на 5,08 процентних пункти, відповідно зменшилась питома вага необоротних активів на цю ж саму величину.

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюється за даними форми №1 „Баланс(Звіт про фінансовий стан)” за допомогою табл. 2.17

Таблиця 2.17 – Аналіз джерел формування майна підприємства*

Показники	Код рядка, алгоритм розрахунку	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	Відхилення	
				абсолютне (гр3-гр2)	відносне (гр4:гр2) x100
А	1	2	3	4	5
Баланс, тис. грн.	1900	30424	30 430	6	0,02
1.Власний капітал, тис. грн	1495	26533	28 089	1556	5,86
в % до всіх джерел	(1495:1900) x100	87,21	92,31	5,10	х
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис.грн.	1595	-	-	-	-
в % до всіх джерел		-	-	-	-
2.1Довгострокові зобов'язання тис. грн.	1500÷1515	-	-	-	-
в % до всіх джерел		-	-	-	-
2.2 Довгострокові забезпечення, тис.грн.	1520,1525	-	-	-	-
в % до всіх джерел		-	-	-	-
3.Поточні зобов'язання і забезпечення, тис.грн.	1695	3891	2341	-1550	-39,84
в % до всіх джерел	(1695:1900): x100	12,79	7,69	-5,10	х
3.1 Короткострокові зобов'язання, тис.грн	1600+1605	-	-	-	-
в % до всіх джерел		-	-	-	-
3.2 Кредиторська заборгованість, тис.грн	1610÷1650	3764	2169	-1595	-42,38
в % до всіх джерел		12,37	7,13	-5,24	х

Продовження табл. 2.17

А	1	2	3	4	5
3.3 Поточні забезпечення, тис.грн.	1660	-	-	-	-
в % до всіх джерел		-	-	-	-
3.4.Інші, поточні зобов'язання тис.грн	1665+1690	127	172	45	35,43
в % до всіх джерел		0,42	0,57	0,15	х
4.Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами утримуваними для продажу та групами вибуття	1700	-	-	-	-
в % до всіх джерел		-	-	-	-

*Складено автором на основі [39, 41, 52]

В результаті розрахунку табл. 2.17 можна побачити, що збільшення валюти балансу на кінець року на 6 тис. грн. сталося за рахунок збільшення власного капіталу на 1556 тис. грн. або на 5,86 %,та зменшення поточних зобов'язань підприємства на 1550 тис. грн. або на 39,84 % . Це позитивно характеризує діяльність підприємства. У складі пасиву на початок попереднього року найбільшу і досить високу питому вагу займає власний капітал підприємства (87,21 % на початок року та 92,31 % на кінець року).

Питома вага зобов'язань на кінець попереднього року становила 12,79 %, а на кінець звітнього року зменшилась до 7,69 %. Це також свідчить про гарну діяльність підприємства.

Фінансовий стан підприємства залежить також від наявності власних оборотних коштів, з яких формуються оборотні активи табл. 2.18.

Як видно власні оборотні кошти впродовж звітнього періоду збільшилися на 3101 тис. грн., або на 15,95% як результат зростання власного капіталу - на 1556 тис. грн., але зменшення необоротних активів – на 1545 тис. грн. Зростання оборотних коштів на кінець звітнього періоду свідчить про покращення фінансового стану підприємства.

Однією з основних характеристик фінансового стану підприємства є його фінансова стійкість. В табл.2.19 наведені розрахунки і аналіз показників фінансової стійкості.

Таблиця 2.18 - Розрахунок власних оборотних коштів підприємства*

Показники	Код рядка, Ф№1	Звітний період		Відхилення	
		на початок, тис.грн	на кінець, тис.грн	абсолютне, тис.грн (гр3-гр2)	відносне, % (гр4:гр2) x100
А	1	2	3	4	5
1.Власний капітал	1495	26533	28089	1556	5,86
2.Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1595	-	-	-	-
3.Необоротні активи	1095	7093	5548	-1545	-21,78
4.Власні оборотні кошти (р1+р2-р3)		19440	22541	3101	15,95

*Складено автором на основі [39, 41, 52]

Таблиця 2.19 - Оцінка показників фінансової стійкості*

Показники	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	Оптимальне значення
А	1	2	3
1.Коефіцієнт автономії	0,872	0,923	>0,5
2. Коефіцієнт фінансової залежності	1,147	1,083	< 2
3.Наявність власних оборотних коштів тис.грн.	19440	22541	збільшення
4. Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,733	0,802	0,4...0,6
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	0,833	0,906	не менше 0,1
6. Коефіцієнт співвідношення зобов'язань і власного капіталу	0,147	0,083	0,7 – 1,0

*Складено автором на основі [39, 41, 52]

Аналіз показників фінансової стійкості свідчить, про зменшення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування і зростання його фінансової стійкості -зростання коефіцієнта автономії, зменшення коефіцієнта фінансової залежності, зростання власних оборотних коштів. В цілому всі відносні показники знаходяться в межах оптимальних значень.

Для визначення ліквідності балансу необхідно порівняти підсумки за кожною групою активу і пасиву балансу (табл.2.20).

Баланс підприємства вважається **абсолютно** ліквідним, якщо використовуються такі співвідношення:

$$A_1 \geq P_1; A_2 \geq P_2; A_3 \geq P_3; A_4 \leq P_4.$$

З розрахунків ліквідності балансу табл.2.20 можна побачити, що виконувалися усі умови, тобто баланс вважається абсолютно ліквідним. Про ліквідність балансу свідчить також перевищення суми поточних активів ($A_1+A_2+A_3$) над короткостроковими зобов'язаннями (P_1+P_2).

Таблиця 2.20 - Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу*

Актив	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	Пасив	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	Платіжний надлишок або недостача	
						На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1.Найбільш ліквідні Активи (A_1)	1244	876	1.Негайні пасиви (P_1)	475	435	769	441
2.Активи, що швидко реалізуються (A_2)	9438	11452	2. Короткострокові пасиви (P_2)	3410	1906	6028	9546
3.Активи, що реалізуються повільно (A_3)	12664	12554	3.Довгострокові пасиви (P_3)	-	-	12664	12554
4.Активи, що важко реалізуються (A_4)	7093	5548	4.Постійні пасиви (P_4)	26533	28089	-19440	-22541
Баланс	30424	30430	Баланс	30424	30430	x	x

*Складено автором на основі [39, 41, 52]

Розрахунки коефіцієнтів ліквідності наведено в табл. 2.21.

Порівняння розрахованих коефіцієнтів ліквідності з оптимальним рівнем свідчить, що на початок і на кінець звітної періоду всі коефіцієнти ліквідності знаходилися в оптимальному рівні, що підтверджує раніше зроблений висновок про абсолютну ліквідність балансу. Можна зробити висновок, що коефіцієнт покриття поточних зобов'язань усіма поточними активами впродовж двох періодів спостерігається перевищення нормативного значення, що свідчить про достатній рівень платоспроможності.

Таблиця 2.21 - Аналіз ліквідності підприємства*

Показники	Методика розрахунку	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	Оптимальний рівень
А	1	2	3	4
1.Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{1160+1165}{1695}$	0,320	0,374	0,20-0,35
2.Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{1195+1200-1100-1110}{1695}$	2,741	5,266	1,0
3.Крефіцієнт покриття	$\frac{1195+1200}{1695}$	5,996	10,629	1,0 – 2,0

*Складено автором на основі [39, 41, 52]

Так як у ТОВ «Чорноморська іграшка» в складі активів переважають оборотні активи, аналіз ділової активності передбачає аналіз використання оборотного капіталу (оборотних активів) та його окремих складових. Цей аналіз здійснюється на основі даних форм №1 і форм №2 за допомогою табл. 2.22.

Таблиця 2.22 - Аналіз використання оборотних коштів*

Показники	Код рядка, алгоритм розрахунку	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	Відхилення	
				абсолютне (гр3-гр2)	відносне % (гр4:гр2) x100
А	1	2	3	4	5
1.Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.	Ф №2 р 2000	31313	30548	-765	-2,44
2. Середньорічні залишки оборотних коштів в тис.грн.	Ф №1 р 1195	23331	24882	1551	6,65
В т.ч. 2.1 Запаси	р 1100 1110	12664	12554	-110	-0,87
2.2 Кошти в розрахунках	$1125 \div 1155$	9428	11418	1990	21,11
2.3 Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	р 1160,1165	1244	876	-368	-29,58
2.4 Інші оборотні активи	р 1170,1190	10	34	24	-
3. Кількість днів в періоді	х	360	360	-	-
4.Одноденна виручка тис.грн.(р 1:р3)		86,98	84,85	-2,13	-2,45
5.Коефіцієнт оборотності (р1:р2)		1,34	1,22	-0,12	-8,95

Продовження табл. 2.22

А	1	2	3	4	5
6.Тривалість 1 обороту, днів (р3:р5) або(р 2 :р 4)		268,5	293,4	24,9	9,27
в т.ч. 6.1 В запасах (2.1:4)		145,60	147,95	2,35	1,61
6.2 В коштах, в розрахунках(2.2:4)		108,39	134,57	26,18	24,15
6.3 В грошових коштах (2.3:4)		14,30	10,32	-3,98	-27,83
6.4 В інших оборотних коштах (2.4:4)		-	-	-	-
7.Економія (надлишок) оборотних коштів, тис. грн		30548 - 31313:23331 -24882= 22763- 24882 = -2119			

*Складено автором на основі [39, 41, 52]

Дані табл. 2.22 свідчать про погіршення показників використання оборотних коштів у звітному періоді в порівнянні з попереднім. Коефіцієнт обороту зменшився на 0,12 обороти, а тривалість 1 обороту збільшилася на 24,9 днів. Це призвело до надлишку оборотних коштів, як результат погіршення їх використання, складає 2119 тис. грн.

Аналіз ділової активності передбачає аналіз оборотності не лише оборотного капіталу але й усього капіталу з оцінкою операційного циклу табл. 2.23.

Таблиця 2.23 -Аналіз ділової активності підприємства*

Показники	Попередній період	Звітний період	Абсолютне відхилення (гр2-гр1)
А	1	2	3
1.Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції,тис.грн	31313	30548	-765
2. Вартість активів, тис.грн	30424	30430	6
3. Вартість оборотних активів, тис.грн	23331	24882	1551
4.Вартість запасів тис.грн.	12664	12554	-110
5.Дебіторська заборгованість тис.грн.	9428	11418	1990
6.Кредиторська заборгованість, тис.грн.	3764	2169	-1595
7.Власний капітал, тис.грн.	26533	28089	1556
<i>\Коефіцієнт оборотності</i>			
8.Активів (р.1:р2)	1,026	1,003	-0,023
9.Оборотних активів (р.1:р.3)	1,342	1,228	-0,114
10.Запасів (р.1:р.4)	2,394	2,433	0,039

Продовження табл. 2.23

А	1	2	3
11.Дебіторська заборгованість (р.1:р.5)	3,321	2,675	1,152
12.Кредиторської заборгованості (р1 :р6)	8,319	14,084	5,765
13. Власного капіталу (р.1:р.7)	1,180	1,087	-0,093
<i>Термін одного обороту, дні</i>			
14. Активів (360:р.8)	350,9	358,9	8
15.Оборотних активів	268,5	293,4	24,9
16.Запасів (360:р.10)	150,4	147,9	-2,5
17.Власного капіталу (360:р.13)	305,1	331,2	26,1
<i>Строк погашення, дні</i>			
18.Дебіторська заборгованість (360:р.11)	108,4	134,6	26,2
19. Кредиторська заборгованість (360:р.12)	43,3	25,6	-17,7
20.Тривалість операційного циклу (р.16+р.18)	258,8	282,5	23,7

*Складено автором на основі [39, 41, 52]

Висновки до другого розділу

У розділі проведено фінансовий аналіз, аналіз фінансово-економічних показників діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка» за 2019-2020 роки та поглиблений економічний аналіз готової продукції.

Результати фінансово-економічного аналізу діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка» дозволяють зробити наступні висновки:

1. У звітному році порівняно з попереднім роком обсяг виробництва продукції зменшився на 33,80 т або на 8,54 %. Також видно, що обсяг виробництва у порівнянних цінах зменшився на 1111,6тис. грн або на 4,49%. При цьому обсяг виробництва в поточних цінах, навпаки, зріс на 2727тис. грн або на 13%. Усе це було пов'язано з падінням цін та інфляцією.

2. Загальна собівартість реалізованої продукції зменшилася на 6864 тис. грн. або на 18,43% в порівнянні з минулим роком. На зміну собівартості вплинув обсяг адміністративних витрат, який у звітному році зменшився на 1952тис. гривень або на 34,27%, а сума витрат на збут зменшилася на 163тис. грн або на 18,89%.

3. За рахунок зменшення витрат зменшився показник витрат на 1 грн. реалізованої продукції на 13 грн 9 коп. Це негативно позначається на діяльності підприємства, оскільки свідчить про зниження ефективності виробництва та прибутку.

4. Фінансовий результат до оподаткування збільшився на 30 тис. грн або на 23,08%. Це відбулося за рахунок зміни фінансових результатів іншої діяльності, які зросли на 56 тис. грн

5. Зменшення обсягу виробництва призвело до збільшення показника матеріаловіддачі продукції на 0,369 грн. або 36,64 відсотка. Навпаки, матеріаломісткість виробництва зменшилася на 0,266 грн.

6. На кінець звітного року видно, що середньорічна вартість оборотних коштів підприємства зросла на 699 тис. грн або на 2,99%. У 2020 році компанія отримала суму коштів, необхідну для забезпечення подальшої діяльності.

Для стабілізації фінансово-економічного стану підприємства ми пропонуємо:

- збільшити обсяг продажів товару;
- зниження собівартості виробу;
- покращувати якість виробленого продукту і виходячи з цього підвищувати ціну;
- оптимізація структури товару;
- пошук найбільш вигідних ринків збуту;
- реалізація товару в найбільш оптимальний термін;
- удосконалення організації праці та виробництва;
- активізація раніше невикористаних виробничих ресурсів.

3. СТАН БУХГАЛТЕРСЬКОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ У ТОВ «ЧОРНОМОРСЬКА ІГРАШКА»

3.1. Загальна характеристика організації бухгалтерського та податкового обліку на підприємстві

Облікова політика Товариства з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка» розроблена та відповідає вимогам Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку. Метою підприємства є дотримання єдиного методу відображення господарських операцій та своєчасне забезпечення користувачів фінансової звітності достовірною інформацією.

При відображенні господарських операцій і подій у бухгалтерському обліку використовуються норми відповідних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених Міністерством фінансів України. За відсутності необхідних норм вітчизняних П(С)БО застосовуються подібні норми системи міжнародних стандартів фінансової звітності на підставі того, що національні стандарти не суперечать міжнародним.

Облік готової продукції та її реалізації ведеться згідно Податковому Кодексу України (ПКУ), Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 9 «Запаси», П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 16 «Витрати», , які регулюють господарсько-фінансову діяльність товариства. [7, 8, 9]

Застосовується план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій і організацій. [13] З метою забезпечення необхідної деталізації обліково-економічної інформації з дозволу головного бухгалтера вводиться додаткова система субрахунків. Слід відмітити, що облік доходів підприємства ведеться на рахунку класу 7 «Доходи і результати діяльності».

Облік витрат підприємства ведеться на рахунках класу 9 «Витрати діяльності», для обліку господарських операцій ТОВ «Чорноморська іграшка» не використовує рахунки класу 8 «Витрати за елементами».

У ТОВ «Чорноморська іграшка» організацію ведення бухгалтерського обліку покладено на головного бухгалтера, який призначається на посаду керівником підприємства. Штатним розписом визначається кількісний штат співробітників бухгалтерського відділу, він затверджується керівником.

Права та обов'язки головного бухгалтера підприємства визначаються положенням про бухгалтерський відділ та посадовою інструкцією відповідно до закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

[3]

ТОВ «Чорноморська іграшка» має лінійно-штатну організаційну структуру облікового апарату (рис. 3.1). На підприємстві бухгалтерія складається з бухгалтерів, економіста, касира та головного бухгалтера.

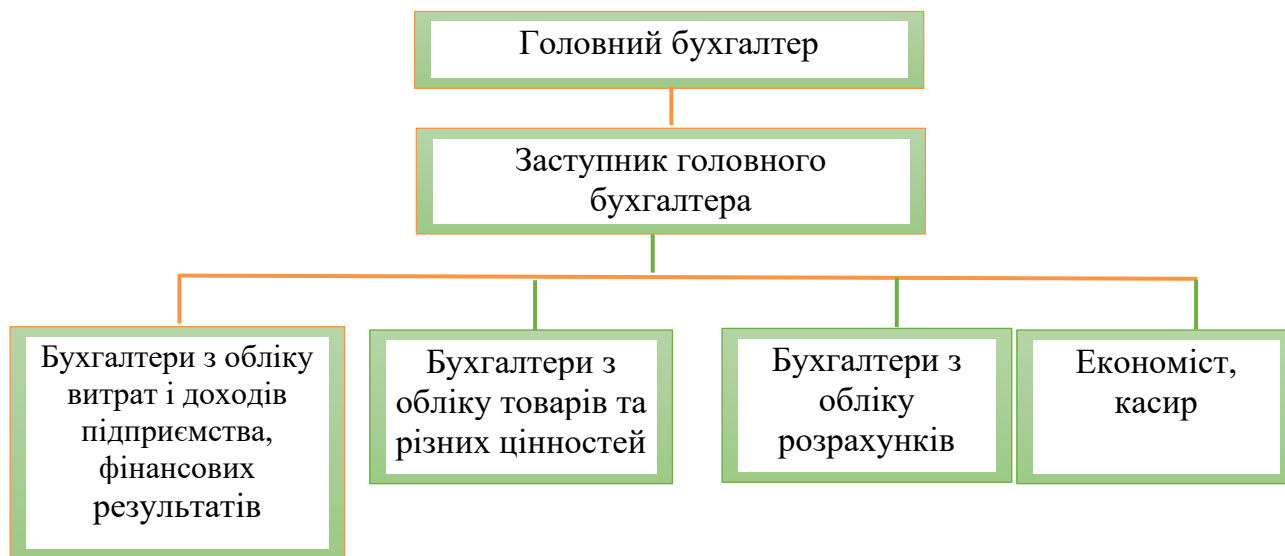

Рис. 3.1. Структура бухгалтерії ТОВ «Чорноморська іграшка»

Для організації облікового процесу головний бухгалтер розподіляє завдання між працівниками бухгалтерії. При цьому враховуються такі фактори: кваліфікація працівників, організаційна структура облікового процесу, важливість і складність виконуваної роботи.

Бухгалтерські функції тісно пов'язані з роботою всіх підрозділів і служб підприємства, виробничого відділу, від якого вони отримують інформацію, необхідну для контролю та обліку, а також надають економічну інформацію для прийняття управлінських рішень.

Бухгалтерський облік на підприємстві веде бухгалтерія на чолі з головним бухгалтером. Бухгалтерія є самостійним структурним підрозділом апарату управління, який веде бухгалтерський облік і складає звітність підприємства відповідно до вимог чинного законодавства.

Бухгалтерія підприємства відповідно до покладених функцій здійснює нагляд та контроль за діяльністю товариства з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка» за такими напрямками:

- витрачання та збереження коштів і матеріальних цінностей;
- регулювання фінансово-кредитних, валютних і податкових відносин, пов'язаних з вимогами до суб'єктів кредитування та господарськими зобов'язаннями перед державою та порядком розрахунків;
- дотримання вимог валютного законодавства та порядку оподаткування;
- ціни та ціноутворення;
- праці та виробництва: дотримання норм, стандартів, законодавства з питань праці та безпеки, виробництва та безпеки праці, дотримання правил господарської діяльності.

Бухгалтерське програмне забезпечення допомагає бухгалтерам автоматизувати рахунки-фактури, платежі, нарахування заробітної плати, облік і податки. Програмне забезпечення також можна використовувати в області управління витратами, дозволяючи відстежувати всі витрати компанії з однієї центральної платформи.

Також однією з переваг використання бухгалтерських програм є легкість і швидкість закриття бухгалтерських книг з обліком витрат.

Такі нормативні документи: «Положення про бухгалтерську службу» та посадові інструкції регламентують обов'язки бухгалтерів, де вказуються їх основні функції.

На перших бухгалтерських документах, платіжних документах, ордерах на приймання ТМЦ, облікових регістрах, відповідних звітах і договорах керівнику підприємства та головному бухгалтеру надається право першого та другого підпису.

Первинні документи, які є підставою для відображення операцій у бухгалтерському обліку Товариства з обмеженою відповідальністю "Чорноморська іграшка", повинні бути складені та подані в терміни, зазначені в Графіку документообігу.

У ТОВ «Чорноморська іграшка» бухгалтерський облік автоматизовано. Для забезпечення потреб бухгалтерії використовується наступне програмне забезпечення BAS Бухгалтерія – для відображення господарських операцій та складання первинних документів; для складання звітності та звітування перед фіскальною службою України та Державним комітетом статистик використовується програма М.е.doc; Клієнт-банк використовується для здійснення розрахунків та контролю за рухом грошових коштів.

3.2. Організація обліку готової продукції у ТОВ «Чорноморська іграшка»

У товаристві з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка» бухгалтерський облік представлений такими видами звітності: оперативна, фінансова, статистична, податкова. Оперативний облік ведеться безпосередньо складськими працівниками на складах підприємства, їх робота перевіряється керівниками один раз на 2 тижні. Статистичний, фінансовий і податковий облік ведеться безпосередньо в бухгалтерії та складається у формах статистичної, фінансової та податкової звітності.

Бухгалтерський облік ТОВ «Чорноморська іграшка» регулюється Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та П(С)БО. Бухгалтерський облік в товаристві з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка» регулюється наказом «Про облікову політику». Наказ передбачає окремі особливості ведення бухгалтерського обліку товариства з

обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка».

Організація бухгалтерського обліку та фінансової звітності в товаристві з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка» базується на принципах самостійності підприємства, безперервності діяльності, періодичності, історичної (фактичної) собівартості, калькулювання та відповідності доходів і витрат, повного охоплення, послідовності, обачності, превалювання змісту над формою та єдиного грошового вимірника, які надають достовірну, якісну, своєчасну та доступну інформацію з метою прийняття її користувачами відповідних рішень.

Господарські операції підприємства, що впливають на стан майна, капіталу, зобов'язань і фінансові результати, відображаються в бухгалтерському обліку методом їх суцільного та безперервного документального оформлення.

Записи в регістрах бухгалтерського обліку здійснюються на підставі первинних документів, тобто письмових довідок, що фіксують і підтверджують господарські операції та надають юридичну силу даним бухгалтерського обліку.

Вихідні документи створюються на комп'ютерах під час кожної господарської операції. Відповідальність за своєчасне та якісне оформлення документів, відображення їх у бухгалтерському обліку, правильність зазначених у документах даних несуть особи, які підготували, роздрукували та підписали ці документи.

Інформація в первинних документах, яка фіксується і необхідна для відображення в бухгалтерській звітності, фіксується в програмі 1С:Бухгалтерія, де збирається та систематизується в облікових регістрах у різних формах (сальдо, залишок на рахунках, облікові картки, головна книга тощо).

У цій же програмі узагальнюється інформація про господарські операції підприємства за звітний період у вигляді фінансової (бухгалтерської) звітності.

З метою оптимізації руху та своєчасного відображення господарських операцій в бухгалтерському обліку в товаристві з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка» встановлені графіки документообігу, якими

встановлено чітко визначений рух (переміщення) документів за підрозділами підприємства та виконавцями, через який проходить кожен вихідний документ, визначають найбільший термін його перебування в підрозділі, терміни для відображення в обліку.

Відпущена з виробництва готова продукція здається на склад за накладними. Вони виписуються постачальським цехом у двох примірниках і після підписання уповноваженою посадовою особою цеху та відділу технічного контролю здаються на склад разом із продукцією. Один примірник накладної з розпискою завідуючого складом про приймання готової продукції повертається в цех видачі. На підставі другого примірника накладної матеріально відповідальна особа робить відмітку про здачу готової продукції на облікових картках на складі, після чого разом з матеріальним звітом здає накладні до бухгалтерії.

Форма бухгалтерського обліку в товаристві з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка» автоматизована. Зараз для ведення бухгалтерського обліку підприємство використовує програму BAS Бухгалтерія. Основним способом реєстрації господарських операцій в бухгалтерському обліку є введення в програму документів, що відповідають вихідним бухгалтерським документам - бухгалтерські регістри, будь-які регістри аналітичного та синтетичного обліку, звіти створюються автоматично.

Слід зазначити, що дана програма дозволяє вести аналітичний облік з рахунками будь-якого відділу та деталізованого рівня (субрахунку). Документальне оформлення операцій з реалізації готової продукції здійснюється такими документами:

- рахунок-фактура (документація встановленого зразка, складена продавцем (постачальником) і засвідчує, що товар дійсно відвантажено покупцеві або надано певну послугу. Містить інформацію про товар, його вартість, реквізити, суму обох сторін договору, а також ставку податку та загальну суму ПДВ);

- податкова накладна (документ, який платник ПДВ в Україні повинен

надати покупцеві (отримувачу) на його вимогу);

– виписка з банківського рахунку.

В результаті дослідження практичного аспекту обліку готової продукції в товаристві з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка» в автоматизованій програмі визначено, що першим етапом є формування нормативно-довідкової бази. Так, на даному підприємстві ведеться Номенклатурний довідник. Цей довідник показує асортимент продукції в компанії, тобто містить картки, на яких показана вся наша продукція, запчастини – загалом те, що ми купуємо чи продаємо. На картці товару ми бачимо його повну назву, ціну без ПДВ і з ПДВ, одиницю виміру.

Функція «Введення залишків» використовується для введення залишків продукції на складах. Відображається структура картки, куди бухгалтер заносить залишки по кожному номеру номенклатури по кожній позиції.

При реалізації готової продукції додається документ «Видаткова накладна». Під час відвантаження готової продукції також формують «Видаткову накладну».

Якщо підприємство отримує товар від постачальника, то складається «Прибуткова накладна», де вказується, хто отримав товар, у якій кількості та вартість отриманого товару з ПДВ. На підставі документів, що надійшли, складається «Запис книги придбання». «Податкова накладна» виписується після передачі готової продукції або після придбання товару, тобто податкова накладна складається на дату виникнення податкового зобов'язання, визначеного відповідно до статті 187 ПКУ [2].

Інформація про повернення придбаного товару відображається в документі «Накладна повернення». Цей документ створюється за допомогою функції «На основі» для документа продажу товару.

Після завершення всіх операцій з відвантаження або продажу готової продукції ми можемо провести «Аналіз рахунку» за період. Звіт «Аналіз рахунку» містить обороти рахунку з іншими рахунками за обраний період, а також сальдо на початок і кінець періоду.

Створивши оборотно-сальдову відомість за певний період, ми можемо побачити уявлення про всі операції, здійснені за досліджуваній період. Інвентаризація готової продукції дає інформацію про кількісний рух продукції за певний проміжок часу, виявлення, приймання та надходження та вибуття продукції за певний проміжок часу.

Під час дослідження було встановлено, що при використанні програми BAS Бухгалтерія можливий облік всіх виробничих процесів, починаючи від закупівлі сировини і матеріалів до реалізації готової продукції. При цьому всі виробничі операції автоматично відображаються в бухгалтерській та податковій звітності. Усі витрати, понесені за період, відображаються на рахунках обліку витрат.

Заключним етапом бухгалтерського фінансового обліку є складання звітності. Звітним періодом для складання річної фінансової звітності підприємства є календарний рік. Річна фінансова звітність подається до відповідних органів у складі шести форм, наведених в табл.3.1.

Таблиця 3.1 – Форми фінансової звітності та їх характеристика [51]

Форми звітності	Характеристика
№1 «Баланс»	Фінансовий стан підприємства, склад активів, зобов'язань і власного капіталу
№2 «Звіт про фінансові результати»	Доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства
№3 «Звіт про рух грошових коштів»	Надходження та витрати грошових коштів
№4 «Звіт про власний капітал»	Зміни власного капіталу підприємства
№5 «Примітки до фінансової звітності»	Доповнюють інформацію наведену в фінансових звітах
№6 «Додаток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами»	Інформація про доходи, витрати, фінансові результати, активи і зобов'язання звітних сегментів

Перед складанням річної фінансової звітності у ТОВ «Чорноморська іграшка» обов'язково проводять інвентаризацію активів та зобов'язань підприємства.

Працівники відділу бухгалтерії також застосовують для обробки інформації наступні програми: MS Word, MS Excel.

У програмі MS Word в основному створюється і редагуються текстові документи та звіти. В цьому форматі працівники відділу отримують

інформацію від інших підрозділів, керівництва та державних служб.

У програмі MS Excel складаються різноманітні таблиці для подальших обчислень, дозволяє вирішувати завдання і тому є поширеною програмою в усіх підрозділах ТОВ «Чорноморська іграшка»

Випущена з виробництва готова продукція здається на склад за накладними.

В бухгалтерії на підставі накладних ведеться накопичувальна відомість випуску готової продукції, у якій випущена продукція групується за видами і сортами (номенклатурними номерами) і відображається за двома оцінками – за обліковою вартістю (плановою собівартістю або за відпускними цінами без ПДВ) і фактичною собівартістю.

Дані відомості випуску готової продукції є підставою для оприбуткування.

Синтетичний облік наявності і руху готової продукції за фактичною собівартістю ведеться на активному рахунку 26 «Готова продукція». Оприбуткування випущеної з виробництва продукції відображається по дебету рахунка 26 «Готова продукція» і кредиту рахунка 23 «Виробництво».

У ТОВ «Чорноморська іграшка» згідно з робочим планом рахунків для обліку готової продукції використовуються аналітичні рахунки до синтетичного рахунку 26 «Готова продукція», зокрема:

26.1 – Готова продукція (склад)

26.2 – Готова продукція (в путі)

Виконані і здані за актами замовникам роботи списуються з кредиту рахунка 23 «Виробництво» на дебет рахунка 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг».

Оприбуткування готової продукції у ТОВ «Чорноморська іграшка» за жовтень 2020 року наведено в табл. 3.2.

Фактичний відпуск готової продукції покупцям зі складу або цеху оформляють на підставі доручення на право одержання цінностей, накладної, а за необхідності перевезення продукції - товарно-транспортної накладної.

Розрахунковими документами є: договір-угода, рахунки-фактури, платіжні вимоги, у них містяться дані про відвантажену продукцію (найменування, кількість, ціна, вартість тощо).

Таблиця 3.2 – Оприбуткування готової продукції на склад у ТОВ «Чорноморська іграшка» за жовтень 2020 року*

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Передана на склад готова продукція з основного виробництва по фактичній собівартості	26	231	153250,56
2	Відображено вартість повернутої покупцем продукції	704	361	7802,35
3	Зроблено коректування податкових зобов'язань по ПДВ методом «червоне сторно»	(704)	(641)	(1300,42)
4	Відкоригована виробнича собівартість повернутої продукції методом «червоне сторно» (5426,27 грн.)	(901)	(26)	(5426,27)
5	Відкореговано фінансовий результат на: - суми доходу - собівартість повернутої продукції	791 (791)	704 (901)	6501.93 (5426,27)
6	Оприбутковано надлишки готової продукції, виявлені при інвентаризації, по справедливій вартості	26	719	1451,83
7	Віднесено доходи на фінансовий результат	719	791	1451,83
8	Дооцінена раніше знижена в ціні готова продукція в межах попередньої уцінки	26	716	548,38
9	Віднесено доходи на фінансовий результат	716	791	548,38

*Складено автором на основі [41, 44]

Процес реалізації починається з моменту оприбуткування готової продукції, а завершується отриманням коштів від покупців.

Принципи бухгалтерського обліку вимагають, щоб дохід не був врахований до того періоду, в якому товар буде відвантажений.

Облік розрахунків з покупцями та замовниками за реалізовану продукцію у ТОВ «Чорноморська іграшка» за жовтень 2020 року наведено в табл. 3.3.

Нині часто практикується попередня оплата, тобто оплата в рахунок майбутніх поставок. До фактичного відвантаження товару така оплата не вважається покупкою для покупця і реалізацією для продавця. Проте часто буває, що товар відвантажений, але гроші за нього ще не надійшли, тобто проведено продаж у кредит.

Датою реалізації продукції, товарів (робіт, послуг) вважається дата відвантаження (передавання) продукції, товарів (підписання документів про виконані роботи, надані послуги). За дебетом рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» відображається продажна вартість реалізованої продукції, яка включає податок на додану вартість, акцизи та інші податки, збори (обов'язкові платежі), що підлягають перерахуванню до бюджетів та позабюджетних фондів та включені у вартість реалізації, за кредитом - сума платежів, які надійшли на рахунки підприємства в банківських установах, у касу, та інші види розрахунків.

Таблиця 3.3 – Облік розрахунків з покупцями та замовниками за реалізовану продукцію у ТОВ «Чорноморська іграшка» за жовтень 2020 року*

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1.	Продана продукція покупцю за договірною вартістю з урахуванням ПДВ (1500кг *18.35 грн)	361	701	27525,00
2.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ (27525/6)	701	641	4587,50
3.	Списана готова продукція зі складу за фактичною собівартістю (13,53 грн*1500кг)	901	261	20295,00
4.	Надійшла часткова оплата за продукцію на поточний рахунок продавця	311	361	27525,00
5.	Списаний чистий дохід від реалізації на фінансові результати (27 525 грн – 4587,50 грн)	701	791	22937,50
6.	Списана фактична собівартість готової продукції на фінансові результати	791	901	20295,00
7.	Списаний на прибуток фінансовий результат за підсумками звітного періоду (22 937 грн – 20 295 грн)	791	441	2642,50

*Складено автором на основі [41, 44]

Оформляється виникнення дебіторської заборгованості транспортними документами на відвантаження продукції, актами виконаних робіт і платіжними документами.

Облік реалізації готової продукції у ТОВ «Чорноморська іграшка» на умовах попередньої оплати наведено в табл.3.4.

Процес проведення інвентаризації готової продукції передбачає: переважування, обмір, підрахунок комісією у порядку розміщення продукції у даному приміщенні, не допускаючи безладного переходу від одного виду

продукції до іншого. Після перевірки вхід до приміщення опломбовується і комісія переходить у наступне приміщення.

Облік дооцінки готової продукції та результатів інвентаризації у ТОВ «Чорноморська іграшка» наведено в табл. 3.5.

Таблиця 3.4 – Облік реалізації готової продукції у ТОВ «Чорноморська іграшка» (на умовах авансу) за жовтень 2020 року*

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Отримано попередню оплату за готову продукцію в сумі 24326.55 грн.	311	681	24326,55
2	Нараховано податкові зобов'язання по ПДВ	643	641	4054,43
3	Відображено дохід від реалізації готової продукції	361	701	24326,55
4	Списано податкові зобов'язання, отримана податкова	701	643	4054,43
5	Списано фактичну собівартість відвантаженої готової продукції в сумі 14025,32 грн.	901	26	14025,32
6	Списано вартість послуг з доставки продукції автомобільним транспортом в сумі 1848,55 грн. в т.ч. ПДВ	93	232	1540,46
7	Сформовано фінансовий результат:			
	— віднесені доходи від реалізації на фінансовий результат	701	791	20272,12
	— списана собівартість відвантаженої продукції	791	901	14025,32
	— списані витрати на збут	791	93	1540,46
8	Проведено залік заборгованостей	681 361	361	24326,55

*Складено автором на основі [41, 44]

Таблиця 3.5 – Облік дооцінки готової продукції та результатів інвентаризації у ТОВ «Чорноморська іграшка» за жовтень 2020 року*

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1.	Уцінка готової продукції	946	26	15028,36
2.	Дооцінка залишків готової продукції на складі	26	42	14020,48
3.	Залишки готової продукції при інвентаризації	26	719	9055,27
4.	Виявлено при інвентаризації недостачу готової продукції, яку віднесено на винну особу	375	26	6265,03
5.	Вартість недостачі готової продукції	947	26	6562,03
6.	Відшкодування винними особами збитку від недостачі і розкрадання матеріальних цінностей	30 (66)	375	7023,75
7	Списано витрати пов'язані із знеціненням (уцінкою) готової продукції.	946	26	15028,36

*Складено автором на основі [41, 44]

Списання запасів внаслідок їх псування слід проводити на підставі належно оформленого акта. До складу комісії зі списання повинен входити представник незалежної експертизи. Усі реквізити акта мають бути заповнені. Наявність резолюції керівника підприємства на кожному акті є обов'язковою.

Метою інвентаризації є перевірка фактичної наявності запасів, порівняння їх фактичної наявності з даними відповідних рахунків бухгалтерського обліку. Облік недостач готової продукції внаслідок проведеної інвентаризації у ТОВ «Чорноморська іграшка» наведено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6. – Недостачі готової продукції внаслідок проведеної інвентаризації у ТОВ «Чорноморська іграшка» за жовтень 2020 року*

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Списано недостачу готової продукції в межах норм природних втрат, виявлена в результаті інвентаризації	947	26	253,05
2	Списано витрати на фінансовий результат	791	947	253,05
3	Списано недостачу готової продукції в сумі 1815,38 грн. понад норми природних втрат, виявлена в результаті інвентаризації, по яких не встановлені винуватці	947	26	1815,38
4	Зменшено податковий кредит по ПДВ на суму податку, нарахованого на вартість запасів, використаних на виробництво відсутньої продукції (методом «червоне сторно»)	(641)	(644)	(363,08)
5	Віднесено суму ПДВ до складу витрат звітного періоду	947	644	363,08
6	Врахована на забалансовому субрахунку вартість відсутньої продукції, по якій на дату балансу не встановлені	072	-	1815,38
7	Списано витрати на фінансовий результат	791	947	2178,46

*Складено автором на основі [41, 44]

Вартість недостачі готової продукції, незалежно від причин виникнення, списується з кредиту рахунка 26 «Готова продукція» на дебет рахунка 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей». Після прийняття рішення керівником підприємства, зафіксованого у протоколі результатів Інвентаризації, вартість недостачі готової продукції з вини матеріально відповідальних осіб відноситься на їх рахунок і відображається записом: Д-т рах. 375 «Розрахунки по відшкодуванню завданих збитків», К-т рах. 716 «Відшкодування раніше списаних активів».

Якщо на час виявлення недостачі продукції винні особи не встановлені, то вартість такої недостачі продукції списується на невідшкодовані втрати на забалансовий рахунок 07 «Списані активи», субрахунок 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей».

Після встановлення конкретних винуватців зазначеної нестачі готової продукції роблять запис: Д-т рах. 375 «Розрахунки по відшкодуванню завданих збитків», К-т рах. 716 «Відшкодування раніше списаних активів».

Одночасно роблять запис по кредиту забалансового рахунка 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей».

Слід відмітити, що після відображення бухгалтерського запису реалізації готової продукції завжди виникає бухгалтерська проводка щодо відзначення ПДВ (табл.3.3, табл.3.4, табл.3.6).

3.3. Загальна схема аудиторської перевірки та робочі документи аудитора. Оформлення результатів аудиторської перевірки

Аудиторська перевірка проводиться у відповідній послідовності. У процесі аудиторської перевірки виділяють такі основні етапи:

1) планування аудиту, знайомство з бізнесом клієнта, процедура схвалення клієнта, оцінка економічного середовища, ознайомлення із звітністю, установчими документами, станом бухгалтерського обліку і напрямками діяльності клієнта; вивчення й оцінка системи внутрішнього контролю;

2) встановлення обсягів перевірки, предметної області аудиту та укладання загального плану аудиту;

3) домовленість про проведення аудиту та укладання договору;

4) вибір методу організації перевірки; розробка програми аудиту, узгодження процедур аудиту та узгодження (розробка) методики аудиту;

5) проведення аудиту, розробка робочих документів;

6) інформування клієнта про попередні результати аудиторської перевірки та формування звіту;

7) аудиторський висновок.

Етапи планування аудиту:

Етап 1. Попереднє планування: тест внутрішнього контролю(додаток Ж).

Етап 2. Складання загального плану аудиту (додаток К).

Етап 3. Складання програми аудиторської перевірки (додаток Л).

Етап 4. Зміни в загальному плані та програмі аудиторської перевірки.

Фактично рух готової продукції аналізується за даними виробничих звітів та звітів про рух матеріальних цінностей на складах. Аудитор може застосовувати для перевірки даної ділянки обліку такі прийоми, як сканування, простежування та арифметичний контроль. Одночасно з'ясовується організація складського обліку готової продукції, правильність і своєчасність оформлення первинних документів і відображення їх даних на рахунках бухгалтерського обліку.

До складу робочих документів входять:

- Інформація, що стосується розуміння суб'єкта господарювання та його середовища включно із внутрішнім контролем: інформація, яка стосується правової форми та організації структури фірми,

- Докази процесу планування;
- Докази розгляду аудитором роботи внутрішнього аудиту та висновки;
- Аналіз операцій і залишків.
- Докази, що робота асистентів була виконана під наглядом і перевірена.
- Вказівки на те, хто й коли виконував аудиторські процедури.
- Висновки аудитора з суттєвих аспектів аудиторської перевірки.
- Копії фінансових звітів та аудиторського висновку.

На етапі завершення аудиту аудитор складає аудиторський звіт про результати аудиторської перевірки та аудиторський висновок. У законодавстві України зазначено, що аудитор оформляє результати своєї перевірки аудиторським висновком (ст. 7 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»). [5]

Аудиторський висновок — це офіційний документ, засвідчений підписом та печаткою аудитора (аудиторської фірми), який складається в установленому порядку за наслідками проведеного аудиту і містить у собі висновки стосовно повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності.

Зміст цього документа залежить від конкретних обставин та результатів перевірки. В зв'язку з цим форма аудиторського висновку може бути довільною, але обов'язково в ньому мають бути такі розділи:

- заголовок;
- вступ;
- масштаб перевірки;
- висновок аудитора стосовно питання, яке перевіряється;
- дата аудиторського висновку;
- адреса аудиторської фірми;
- підпис під аудиторським висновком.

У заголовку аудиторського висновку повинно бути записано, що аудит здійснювався незалежним аудитором, серію та номер сертифіката аудитора, номер свідоцтва про включення до Реєстру аудиторів і аудиторських фірм. Також наводиться інформація, що є підтвердженням того, що під час аудиту не було жодної обставини, яка могла б перешкодити проведенню незалежної перевірки.

У вступній частині аудиторський висновок має містити інформацію про склад фінансової звітності та дату підготовки звітності. У цьому ж розділі йдеться про те, що відповідальність за правильність підготовки звітності покладається на керівництво підприємства, про відповідальність аудитора за аудиторський висновок, який обґрунтовується результатами проведеної перевірки.

Розділ «Масштаб перевірки» аудиторського висновку дає впевненість його користувачам у тому, що аудиторська перевірка здійснена відповідно до

вимог українського законодавства та норм, які регулюють аудиторську практику та ведення бухгалтерського обліку, або відповідно до вимог міжнародних стандартів та практики.

У розділі «Висновок аудитора» дається висновок аудитора про ділянку проведеного аудиту, про її правильність за всіма суттєвими аспектами.

У розділі «Дата аудиторського висновку» аудитор повинен проставити дату аудиторського висновку на день завершення аудиторської перевірки. Дата на аудиторському висновку проставляється в той самий день, коли керівництво підприємства підписує акт приймання-передачі аудиторського висновку. Дата в аудиторському висновку проставляється або перед вступною частиною аудиторського висновку або біля підпису аудитора. Аудиторський висновок підписується директором аудиторської фірми або уповноваженою на це особою, яка має відповідну серію сертифіката аудитора України на вид проведеного аудиту. Аудиторський висновок Товариства з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка» перевірки випуску та реалізації готової продукції за 2020 р. (Додаток М)

3.4. Шляхи вдосконалення обліку руху готової продукції та її реалізації

Вважаємо, що для вдосконалення обліку готової продукції та її реалізації необхідно відокремити витрати на реалізацію, пов'язані з доставкою наявного продукту замовнику (тара, упаковка, вантажні роботи, транспортування, складування, витрати на утримання складів, витрати на утримання магазину, торгового персоналу тощо) і маркетингові витрати, пов'язані з дослідженням і стимулюванням попиту, пошуком інформації про ринки збуту і розширенням частки ринку виробника. Ще одна пропозиція стосується використання таких форм у розрахунках з покупцями, що гарантує своєчасне отримання грошей за продану продукцію.

Найбільш зручним є використання попередньої оплати продукції, а також акредитивної форми розрахунків. Ми вважаємо, що обидва види безготівкових розрахунків є найбезпечнішими та запобігають безнадійній заборгованості.

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» встановлено: «Інформація, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в регістрах синтетичного та аналітичного обліку шляхом подвійного запису їх на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку». [3]

В Інструкції про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку визначено, що підприємство самостійно вирішує питання про ведення аналітичної звітності, тобто про використання в бухгалтерському обліку рахунків третього та нижчого порядку. [12] При цьому підприємство може вводити нові субрахунки з урахуванням потреб управління, контролю, аналізу та звітності, зберігаючи коди субрахунків, передбачені «Планом рахунків». У роботі розглянуто класифікацію готової продукції за ступенем складності та виділено три види складної продукції: основна, супутня та побічна.

Вважаємо, ведення більш деталізованого обліку готової продукції є найбільш доцільним засобом її обліку.

Є недоліки у веденні «Журналу реєстрації господарських операцій» щодо обліку готової продукції. Одним із суттєвих недоліків є відсутність інформації про її обсяги, що ускладнює процеси планування господарської діяльності. Враховуючи вищезазначене, доцільно доповнити «Журнал реєстрації господарських операцій» графами додаткової інформації, а саме: у першій графі відображається інформація про надходження готової продукції, а в другій – інформація про її вибуття. Таке доповнення забезпечує достовірну оцінку готової продукції, яка відповідає стандартам бухгалтерського обліку, а також розширює коло користувачів нововведеної форми бухгалтерського обліку, оскільки запропоновані зміни до «Журналу реєстрації господарських операцій» сприяють посиленню контролю бухгалтерського обліку готової продукції.

Слід зазначити, що в разі збільшення обсягу інформації ефективно вирішення проблем управління виробництвом і реалізації програм на підприємстві можливе лише шляхом впровадження автоматизованої системи оперативно-управлінського обліку.

Завдяки автоматизації процесів обліку реалізації готової продукції забезпечується контроль надходження розрахунків від покупців за відвантажену продукцію, скорочується час на визначення суми податкового зобов'язання з ПДВ, а також процес розподілу позавиробничих витрат скорочується. Що стосується автоматизації складського обліку, то вона забезпечує дані аналітичного обліку залишків і надходження на склад готової продукції у вартісному та натуральному вимірах; дані про витрати і вихід готової продукції, що враховуються при прийнятті управлінських рішень.

Отже, у сучасних умовах особливу увагу потрібно приділити можливості автоматизації розрахункових операцій між контрагентами та реалізації продукції через мережу Інтернет. Переведення обліку готової продукції з ручного на автоматизований режим суттєво спростить контроль господарських процесів в умовах зростання обсягів інформації. Облік готової продукції здійснюється на основі первинних документів – актів, накладних, відомостей випуску продукції; документів, що засвідчують якість. З використанням комп'ютерної техніки на багатьох виробничих підприємствах прийнято вести облік реалізації готової продукції без застосування узагальнюючих документів. Виняток становить формування оборотно-сальдової відомості за рахунком 26 «Готова продукція». Цей документ характеризує інформацію щодо оборотів і залишків готової продукції.

Однак, на нашу думку, цього недостатньо, тому доцільно на підставі первинних документів складати реєстри документів з реалізації готової продукції. Реєстри необхідно формувати за напрямками реалізації, видами продукції, покупцями та замовниками. Щоденне заповнення цих реєстрів дасть змогу здійснювати оперативний контроль за реалізацією продукції, застосуванням цін та їх змінами, надходженням виручки.

Випуск готової продукції за звітний місяць відображають у двох оцінках: за обліковими цінами (за плановою собівартістю) і за фактичною собівартістю, яка визначається наприкінці місяця після упорядкування звітної калькуляції, яка базується на даних аналітичного обліку.

Для того щоб позбутися розбіжностей в оцінці готової продукції, необхідно визначити відхилення між фактичною й умовною вартістю продукції після формування калькуляції, та скласти виправні проводки: Дт 26 «Готова продукція»; Кт 23 «Виробництво» (якщо фактична собівартість готової продукції перевищує умовну вартість). Або сторнувати такий запис, якщо фактична собівартість виявиться меншою від умовної вартості.

Вважаємо за доцільне у ТОВ «Чорноморська іграшка» до рахунку 26 «Готова продукція» відкрити два субрахунки: 261 «Готова продукція за обліковими цінами»; 262 «Відхилення фактичної виробничої собівартості готової продукції від облікової ціни».

Пропонуємо надходження на склад готової продукції відображати записом: Дт 261 «Готова продукція за обліковими цінами»; Кт 23 «Виробництво».

Одночасно потрібно відобразити суму відхилень, яка виникає між фактичною виробничою собівартістю готової продукції та її вартістю за обліковими цінами. Якщо фактична собівартість готової продукції виявиться вищою, ніж її вартість за обліковими цінами, то додатково слід сформулювати запис: Дт 261 «Готова продукція за обліковими цінами»; Кт 262 «Відхилення фактичної виробничої собівартості готовою продукції від облікової ціни».

При від'ємному значенні відхилення запис на рахунках обліку буде зворотнім: Дт 262 «Відхилення фактичної виробничої собівартості готової продукції від облікової ціни»; Кт 261 «Готова продукція за обліковими цінами».

Необхідність виокремлення зазначених субрахунків пояснюється тим, що в аналітичному обліку можливе відображення готової продукції за обліковими цінами, а надходження та відпуск готової продукції в синтетичному обліку - за фактичною виробничою собівартістю; при цьому облікові записи в системі рахунків можуть бути різними.

Проте, слід зазначити, що основну увагу слід приділяти процесу контролю якості продукції, її відповідності вітчизняним та світовим

стандартам, що дасть можливість розширити коло споживачів на вітчизняному ринку та успішно експортувати кондитерські вироби.

Висновки до третього розділу

У результаті дослідження загальної характеристики організації бухгалтерського та податкового обліку на підприємстві можна стверджувати, що облікова політика товариства з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка» створена та відповідає вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня № 996-XIV 1999 р. та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку [3]. Основною метою підприємства є підтримка єдиного методу відображення господарських операцій та забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності.

Облік господарських операцій і подій ведеться за відповідними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, затвердженими Міністерством фінансів України. Якщо підприємство не має необхідних вітчизняних норм П(С)БО, застосовуються подібні норми системи міжнародних стандартів фінансової звітності МСБО - МСФЗ, виходячи з того, що національні стандарти не суперечать міжнародним.

Слід зазначити, що компанія використовує робочий план рахунків, який повністю відповідає всім стандартам. Слід зазначити, що облік доходів підприємства ведеться на рахунку 7 класу «Доходи і результати діяльності». Облік витрат підприємства ведеться на рахунках 9 класу «Витрати діяльності», ТОВ «Чорноморська іграшка» не використовує рахунки 8 класу «Витрати за елементами» для обліку господарських операцій.

Форма бухгалтерського обліку автоматизована, ведеться з використанням комп'ютерних програм: BAS Бухгалтерія, MEDOC IS та власно розробленою програмою Access.

Податковий облік відповідає вимогам Податкового Кодексу України.

Зазначимо, що підставою для формування даних податкового обліку готової продукції є:

- первинні облікові документи (включаючи бухгалтерські довідки);
- аналітичні документи бухгалтерського обліку.

Облік транспортно-заготівельних витрат ведеться за групами, якщо не можливо провести ідентифікацію та по партіям товару. У разі продажу чи іншому вибутті запасів облік ведеться за методом ФІФО.

Контроль за виконанням наказу про облікову політику покладається на фінансового директора та головного бухгалтера підприємства ТОВ «Чорноморська іграшка».

В ході аналізу організація обліку готової продукції на ТОВ «Чорноморська іграшка», можемо сказати, що облік готової продукції на підприємстві представлений такими видами обліку: оперативний, фінансовий, статистичний, податковий.

Організація бухгалтерського обліку та фінансової звітності у ТОВ «Чорноморська іграшка» ґрунтується на принципах автономності підприємства, безперервності діяльності, періодичності, історичної (фактичної) собівартості, нарахування та відповідності доходів і витрат, повного висвітлення, послідовності, обачності, превалювання змісту над формою та єдиного грошового вимірника, що має забезпечити одержання достовірної, якісної, своєчасної та доступної для розуміння інформації з метою прийняття її користувачами відповідних рішень.

Аудиторський висновок перевірки випуску та реалізації готової продукції за 2020 р. свідчить що:

- облік готової продукції підприємство здійснює відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 9 «Запаси»;
- придбані (отримані) або вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Первісна вартість готової продукції визначається згідно з П(С)БО № 9;

➤ списання матеріалів проводиться на підставі актів на списання, які підписані уповноваженими особами товариства та затверджені в установленому порядку;

➤ первинні документи по обліку матеріальних цінностей мають всі необхідні реквізити і в бухгалтерському обліку здійснюються своєчасно і в повному обсязі.

На підставі аналізу обліку готової продукції та реалізації, нами були запропоновані шляхи вдосконалення обліку руху готової продукції та її реалізації.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Аналіз розглянутих в економічній та бухгалтерській літературі характеристик готової продукції дозволяє зробити висновок, що готова продукція – це продукція, яка пройшла повну обробку на даному підприємстві, пройшла всі стадії технічних випробувань, відповідає технічним умовам і стандартам, а також не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здається на склад.

Слід зазначити, що велика кількість трактувань поняття «готова продукція» зумовлена існуванням різних підходів до розуміння досліджуваного поняття (економічного, фінансового, бухгалтерського тощо).

Готові вироби класифікують за формою, ступенем підготовки та технологічною складністю. Готова продукція оцінюється за первісною вартістю згідно з П(С)БО-9 «Запаси» та П(С)БО-16 «Витрати». Для якісного та швидкого виконання цього процесу в роботі наведено алгоритм процесу розподілу готової продукції.

Слід зазначити, що випуск товару з виробництва та здавання на склад оформлюється накладними, відомостями, приймально – передавальними документами, актами приймання. Вони виписуються у двох примірниках, один з яких у відправника, а другий залишається на складі.

В ході дослідження встановлено, що товариство з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка» веде бухгалтерський облік та складає документацію відповідно до законодавчої та нормативної бази з дотриманням усіх вимог ведення бухгалтерського обліку та звітності.

За даними аналізу фінансово-економічного аналізу товариства з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка» обсяг виробництва у звітному році порівняно з попереднім роком зменшився на 33,80 тонн або на 8,54 відсотка. Також видно, що обсяг виробництва у порівнянних цінах зменшився на 1111,6тис. грн або на 4,49%. При цьому обсяг виробництва в поточних цінах, навпаки, зріс на 2727тис. грн або на 13%. Усе це було пов'язано з падінням цін та інфляцією.

Загальна собівартість реалізованої продукції зменшилась на 6864 тис. грн. або на 18,43% в порівнянні з минулим роком. На зміну собівартості вплинув обсяг адміністративних витрат, який у звітному році зменшився на 1952 тис. грн., або на 34,27%, а сума витрат на збут зменшилась на 163 тис. грн або на 18,89%.

За рахунок зменшення витрат показник витрат на 1 грн. реалізованої продукції зменшився на 13 грн 9 коп. Це негативно позначається на діяльності підприємства, оскільки свідчить про зниження ефективності виробництва та прибутку.

Фінансовий результат до оподаткування збільшився на 30 тис. грн або на 23,08%. Це відбулося за рахунок зміни фінансових результатів від іншої діяльності, які зросли на 56 тис. грн. Також можна побачити, що зріс податок на прибуток. Він збільшився на 2 тисячі гривень. або на 6,89%. Чистий прибуток збільшився на 28 тис. грн. або на 27,72%.

Зменшення обсягу виробництва призвело до збільшення матеріаловіддачі продукції на 0,369 грн. або 36,64 відсотка. Навпаки, матеріаломісткість виробництва зменшилася на 0,266 грн.

Середньооблікова чисельність персоналу не змінилася, але продуктивність праці у 2020 році знизилася на 1709,9 грн. Також зменшився фонд оплати праці на 328 тис. грн. або на 7,69%.

Середньорічна вартість основних засобів у звітному році значно зменшилася на 1691,5 тис. грн. або на 22,30%, позитивних результатів ці зміни не дали. Фондовіддача по продукції зросла на 1.078 грн. Це означає, що використання нового обладнання дає очікуваний приріст виробництва, але підприємству необхідно переглянути ефективність використання робітниками виробничого обладнання, щоб зменшити кількість можливого браку та прискорити виробничий процес.

Станом на кінець звітнього року видно, що середньорічна вартість оборотних коштів підприємства зросла на 699 тис. грн або на 2,99%. У 2020 році

підприємство отримало суму коштів, необхідну для забезпечення подальшого здійснення своєї діяльності.

Слід зазначити, що операції господарського обліку, пов'язані зі зміною готової продукції, обліковуються на активному рахунку 26 "Готова продукція". Так, за дебетом вказується надходження готової продукції з окремого виробничого цеху за фактичною або нормативною собівартістю, а за кредитом — списання собівартості готової продукції.

Також на підприємстві використовуються аналітичні рахунки до синтетичного рахунку 26 «Готова продукція», зокрема:

26.1 – Готова продукція (склад)

26.2 – Готова продукція (в путі)

Виходячи із загального організації обліку готової продукції в товаристві з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка», можна рекомендувати реалізацію наступних заходів:

1. Удосконалення управлінського обліку. Зокрема, в управлінні бухгалтерським обліком основну увагу слід приділяти управлінню витратами як єдиному комплексному процесу, що визначає політику підприємства;

2. Велику увагу необхідно приділяти плануванню зниження собівартості продукції відповідно до техніко-економічних факторів, що дозволяють визначити вплив діяльності на підвищення науково-технічного рівня;

3. Необхідно вдосконалити методи економічного аналізу собівартості продукції, запровадити метод комплексного аналізу затрат на виробництво та собівартості продукції.

Отже, реалізація підприємством зазначених напрямків удосконалення обліку готової продукції призводить до значного підвищення ефективності його фінансово-господарської діяльності.

Аналізуючи отриману інформацію щодо обліку готової продукції в Товаристві з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка», можна зробити наступні висновки:

- усі витрати, пов'язані з виробництвом певного виду продукції, становлять її виробничу собівартість;
- за способом віднесення витрат на конкретні об'єкти поділяються на прямі та непрямі.

З використанням комп'ютерної техніки в ТОВ "Чорноморська іграшка" звичним є ведення звітності про реалізацію готової продукції без використання узагальнюючих документів, виняток становить формування оборотно-сальдової відомості по рахунку 26 "Готова продукція". У цьому документі описуються відомості про оборот і залишки готової продукції. Однак, на нашу думку, цього недостатньо, тому рекомендуємо створити реєстр документів про реалізацію готової продукції на основі вихідних документів.

Реєстри повинні бути створені відповідно до зон продажу, типів продукції, покупців і клієнтів. Щоденне заповнення цих реєстрів дозволяє ТОВ «Чорноморська іграшка» реалізовувати продукцію, контролювати застосування цін та їх зміну, контролювати надходження доходу.

Також з метою подальшого підвищення ефективності виробництва готової продукції та її реалізації, товариству з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка» пропонуємо:

- повна механізація бухгалтерського обліку на підприємстві, що забезпечує своєчасне надходження інформації для аналітичного управління на підприємстві;
- проводити облік готової продукції на складі в картках складського обліку;
- детальне представлення змінних і постійних витрат у наказі про облікову політику;
- посилення уваги до оперативно-технічного обліку з метою нормалізації наднормативних виробничих запасів;
- пошук шляхів зниження собівартості продукції;
- здійснення постійного контролю за умовами зберігання та транспортування товарної продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. № 435-IV за станом на 03.09.2024 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI за станом на 01.10.2024 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV за станом на 03.09.2024 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
4. Про ціни та ціноутворення: Закон України від 21.06.2012 р. № 5007-VI за станом на 01.07.2024р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>
5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII: за станом на 20.06.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
6. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 від 07.02.2013 р. №73 за станом на 03.01.2024р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
7. Запаси: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 від 20.10.1999 р. №246 за станом на 01.01.2023р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
8. Доходи: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 від 22.11.1999 р. № 290 за станом на 03.11.2020р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.
9. Витрати: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 від 31.12.1999 р. № 318 за станом на 03.11.2020р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
10. Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Положення затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88 за станом на 09.03.2023р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.

11. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879 за станом на 29.07.2022р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#n16>

12. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій: затв. наказом М-ва фінансів України від 30.11.1999 року № 291 за станом на 23.02.2024р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

13. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом М-ва фінансів України від 30.11.1999р. № 291 за станом на 23.02.2024р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>

14. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 року № 433 за станом на 02.02.2024 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv>.

15. Аграрно- продовольча продукція в товарній структурі зовнішньої торгівлі України / С. А. Сегеда // Економіка АПК. — Київ, 2019. — № 2 (292). — С. 73-83.

16. Аграрно- продовольча продукція в товарній структурі зовнішньої торгівлі України / С. А. Сегеда // Економіка АПК. — Київ, 2019. — № 2 (292). — С. 73-83.

17. Агропродовольча продукція в товарному експорті України в умовах війни: статистична оцінка / П. Антонюк, Т. Ступницька, О. Антонюк, Х. Баранюк // Економіка харчової промисловості : наук. журн. — 2023. — Т. 15, № 2. — С. 3-9.

18. Антонюк О. П., Ступницька Т.М., Купріна Н.М. Економічний аналіз: навч. посібник Л.: «Магнолія 2006», 2015. 312с.

19. Атамас П. Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки : навч. посіб. / П. Й. Атамас. — К. : ЦУЛ, 2010. — 390 с.

20. Аудит [Електронний ресурс] : навч. посіб. для вивчення дисц. "Аудит" для студентів екон. спец. / Н. Б. Кащена, Т. А. Наумова, А. І. Кашперська ; за ред. : Н. Б. Кащена, Т. А. Наумової, А. І. Кашперської ; Держ. біотехнол. ун-т. — Вид. допов. та перероб. — Харків : ДБТУ, 2023. — 259 с. URL: <https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2285864>

21. Білуха М. Т. и др. Облік витрат на дослідження і розробку нового виду продукції // Економічний аналіз. – 2010. – С. 326.

22. Бородкін О.С. Про формування і облік собівартості продукції за ринкових умов // Бухгалтерський облік і аудит. 2012. № 3. С.32 – 41.

23. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студ. спец. «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. 8-ме вид., доп. і перероб. Житомир: ПП «Рута», 2013. 912 с.

24. Бухгалтерський облік в Україні : навч. посіб. / Заг. ред. Р.Л. Хом'ка. – 5-те вид., доп. і перероб. – Львів: Інтелект Захід, 2006. – 1088 с.

25. Бухгалтерський облік господарських операцій в проведеннях (2001) Облік оприбуткування та реалізації готової продукції // Новості образования : [Веб-сайт]. 2016. URL: <https://readbookz.net/book/3/159.html>.

26. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. з дод. і доп. К., Ірпінь. ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.

27. Вороніна В.Л. Черниш В.В., Особливості документального відображення руху готової продукції // Кримський економічний вісник. 2013. Частина I. 277 с.

28. Глібко В.М., Бушчан О.П. Судова бухгалтерія: підручник. К. : Юрінком Інтер, 2006. С. 224.

29. Євтушевська О.О. Теоретичні аспекти впровадження методу бюджетування витрат на виробництво / О.О.Євтушевська // Економіка харчової промисловості. – 2016. – Т.8, Вип. 2. – С. 64-69.

30. Жернова Д. О. Теоретичні аспекти аналізу та управління готовою продукцією // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

Актуальні проблеми сучасної науки, 2010. [Електронний ресурс]. URL: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67215.doc.htm.

31. Заокіпна Н.С. Удосконалення обліку готової продукції та її реалізація [Електронний ресурс]. URL: <http://intkonf.org/zaokipna-ns-udoskonalennya-obliku-gotovoyi-produktsiyi-ta-yiyi-realizatsiyi/>.

32. Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті: підручник / В. Д. Шквір, А. Г. Загородній, О. С. Височан ; Нац. ун-т "Львівська політехніка". — 5-те вид. — Львів : Вид-во Львів. політехн., 2019. — 404 с. — МОН.

33. Коляда А. Л. Сучасні аспекти аналізу реалізації продукції / А. Л. Коляда, М. В. Бостанжи //Актуальні проблеми обліку, контролю та економічного аналізу в Україні. – Збірник тез доповідей підсумкової студентської конференції обліковоекономічного факультету. – Одеса: ОНЕУ, 2017. – С. 129-130.

34. Концептуальні основи та практичний досвід обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації економіки: кол. монографія / М. В. Болдуєв, О. В. Болдуєва, О. Є. Борисенко та ін. ; Нац. ун-т "Запорізька політехніка". — Запоріжжя : Мокшанов В. В, 2023. — 239 с. URL:<https://eir.zp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/476e35f8-7254-4d16-a4dc-5546d4fe252e/content>

35. Курс фінансового обліку : навч. посіб. / П. М. Гарасим, Г. П. Журавель, П. Я. Хомин. – К. : Знання, 2007. – 567 с.

36. Маркус О. В., Романюк І. О. Особливості організації обліку процесу реалізації готової продукції за національними стандартами // Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки. Вип. 26. 2014. С. 350-357.

37. Меліхова Т.О. Методичні підходи до проведення внутрішнього аудиту товарів для своєчасного виявлення загроз в системі управління економічної безпеки підприємства / Т.О. Меліхова, К.О. Журавель // Інвестиції: практика та досвід, 2019. — № 2. — С. 56-63.

38. Меліхова Т.О. Розробка програми аудиту витрат на виробництво для підвищення фінансової безпеки підприємства / Т.О. Меліхова, В.В. Височина // Економіка та держава, 2018. — № 1. — С. 69-75.

39. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з курсу "Фінансовий аналіз" [Електронний ресурс] : для спец. 071 "Облік і оподаткування" галузі знань 07 "Управління та адміністрування" освітньо-професійної програми "Облік і аудит" ден. та заоч. форми навчання, ступінь вищ. освіти "Магістр" / Т. М. Ступницька, О. П. Антонюк, Н. М. Купріна ; Каф. обліку та аудиту. — Одеса : ОНТУ, 2023. — 43 с. URL: <https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2170806>

40. Нестеренко Ж.К., Циганова І.О. Особливості готової продукції та вдосконалення обліку її реалізації на // Сталий розвиток економіки: Всеукраїнський науково-виробничий журнал. 2013. № 2. С. 180 - 184.

41. Облік готової продукції та її реалізації у ТОВ «Чорноморська іграшка» (ОНТУ, кафедра цифрових технологій фінансових операцій, 2023) Коломієць Людмила URL: <https://card-file.ontu.edu.ua/handle/123456789/25686>

42. Організація обліку витрат за центрами відповідальності / А. М. Должанський, М. О. Должанський // Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. - 2016. - Вип. 50. - С. 130-133. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlca_ekon_2016_50_25

43. Особливості внутрішньогосподарського контролю розрахунків з покупцями та реалізації готової продукції / Маркова Т.Д. та ін. // Економіка харчової промисловості. Одеса, 2018. Т.10, №3. С. 83-91

44. Первинні та зведені бухгалтерські документи ТОВ «Чорноморська іграшка» за 2019-2020рр.

45. Писаренко Т.М. Характеристика діючої методики організації обліку готової продукції / Т.М. Писаренко // "Економічні науки". – Серія "Облік і фінанси". – Випуск 12 (45). Ч. 1. – 2015.-С.231-239.

46. Правда М., Кремінь О., Охтирська В. Облік виготовлення та собівартість готової продукції.

URL: <http://dtkt.com.ua/debet/ukr/2001/25/25pr1.html>

47. Процедури аудиторського підтвердження достовірності фінансової звітності: вирішення проблемних питань / Г. О. Ткачук, Л. В. Іванченкова, Л. Б. Скляр, Т. М. Ступницька // Економіка харчової промисловості : наук. журн. — 2021. — Т. 13, № 2. — С. 95-104

48. Саввон О.О. Удосконалення обліку готової продукції та її реалізації // Держава та регіони. 2007. № 3. С. 321-324.

49. Скрипник М.І. Розвиток бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю витрат та калькулювання собівартості.: монографія / М.І. Скрипник, 2011. - 732 с

50. Теорія і практика документування в обліку і аудиті: навч.-метод. посібник Ч. 2 / А.П. Макаренко, О.М. Панченко, Л.В. Таратута, Т.О. Меліхова, Л. А. Птіцина; ЗДІА. — Запоріжжя: ЗДІА, 2011. — 127 с.

51. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України : підручн. [для студ. економ. спец. ВНЗ] / Н.М. Ткаченко. — 6-те вид. — К.: А.С.К., 2012. — 784с.

52. Фінансова звітність ТОВ «Чорноморська іграшка» за 2019-2020рр.

53. Халевицька Т. Г. Облік процесу реалізації продукції: теорія та практика / Т. Г. Халевицька // Аграрний вісник Причорномор'я, Економічні науки. — 2009. — № 49. — С. 57-65.

54. Харів П.С. Економіка підприємства: Навч. Посіб. Т.: Економічна думка, 2000. 500 с.

55. Хом'як Р.Л. Бухгалтерський облік в Україні [посібник] / Р.Л.Хом'як вид. 3-тє доп. і перероб. — Л.: «Інтелект-Захід», 2004. — 817с.

56. Цебрій М. М. Проблеми обліку готової продукції і її реалізації // Актуальні наукові досягнення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції.

URL: http://www.rusnauka.com/19_AND_2013/Economics/7_141615.doc.htm

57. Чебанова Н. В., Єфіменко Т. І. Фінансовий облік: підручник //К.: ВЦ «Академія. – 2007.

58. Шваб Л.І. Економіка підприємства : навч. посіб. / Л.І. Шваб. – К. :Каравела, 2014. – 568 с.

Нормативні-правові документи з обліку готової продукції

Нормативні-правові документи	Назва нормативного документа
1-й рівень	
Кодекс України	<u>Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI: за станом на 01.10.2024 р. [2]</u>
	<u>Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. № 435-IV: за станом на 03.09.2024 р. [1]</u>
Закон України	<u>Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV: за станом на 03.09.2024 р. [3]</u>
	<u>Про ціни та ціноутворення: Закон України від 21.06.2012 р. № 5007-VI: за станом на 01.07.2024 р. [4]</u>
	<u>Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII: за станом на 20.06.2024 р. [5]</u>
2-й рівень	
НПСБО, ПСБО, МСА[6]	Міжнародний стандарт аудиту 300
	Міжнародний стандарт аудиту 315
	Міжнародний стандарт аудиту 320
	Міжнародний стандарт аудиту 700
	<u>Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. №73: за станом на 03.01.2024 р. [6]</u>
	<u>Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. №246: за станом на 01.01.2023 р. [7]</u>
	<u>Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доходи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 22.11.1999 р. № 290: за станом на 03.11.2020 р. [8]</u>
	<u>Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318: за станом на 03.11.2020 р. [9]</u>
3-й рівень	
Інструкції, методичні рекомендації, положення	<u>Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Положення затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88: за станом на 09.03.2023 р. [10]</u>
	<u>Про інвентаризацію активів та зобов'язань: Положення затверджене наказом Міністерства фінансів від 02.09.2014 р. №879: за станом на 29.07.2022 р. [11]</u>
	<u>Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій, затверджена наказом Міністерства фінансів України 30.11.1999 року № 291: за станом на 23.02.2024 р. [12]</u>
	<u>План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 291: за станом на 23.02.2024 р. [13]</u>
	<u>Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 року № 433: за станом на 02.02.2024 р. [14]</u>

ТОВ «ЧОРНОМОРСЬКА ІГРАШКА»

НАКАЗ

№ 256

«01» серпня 2024р.

місто Одеса

Про проведення інвентаризації

З метою забезпечення повноти та достовірності відображення даних у річній фінансовій звітності, керуючись Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV, Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879, Порядком подання фінансової звітності, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419, а також іншими нормативними документами, що регулюють проведення інвентаризації та складання річної фінансової звітності.

НАКАЗУЮ:

1. Провести інвентаризацію активів і зобов'язань підприємства станом на серпень 2024 року за такими групами об'єктів:

- Запаси.

2. Призначити робочу інвентаризаційну комісію на складі готової продукції з числа наступних осіб:

Голова комісії:

Невідніченко О.А. _____

Члени комісії:

Владченко В.Р. _____

Коломієць І.В. _____

3. Проведення інвентаризації доручити інвентаризаційній комісії, створеній наказом підприємства № 256 від 01.08.2024р.

4. Інвентаризацію провести з 01 серпня по 03 серпня у присутності матеріально відповідальних осіб.

5. Інвентаризаційній комісії у п'ятиденний термін після закінчення інвентаризації передати матеріали інвентаризації на затвердження керівнику.

Директор ТОВ

_____ Зеленьак В.В.

Із наказом ознайомлені:

_____ Невідніченко О.А.

_____ Владченко В.Р.

_____ Коломієць І.В.

_____ Кожухаренко І.С.

ТОВ «Чорноморська іграшка»

Ідентифікаційний код за
ЄДРПОУ

--	--	--	--	--	--	--	--	--

ІНВЕНТАРИЗАЦІЙНИЙ ОПИС
запасів«___» _____ 20__ р.
(дата складання)**Розписка**

До початку проведення інвентаризації всі видаткові та прибуткові документи на запаси здано в бухгалтерську службу і всі матеріальні цінності, що надійшли на мою відповідальність, оприбутковано, а ті, що вибули, списано.

Матеріально відповідальна особа:

_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(ініціали, прізвище)

Інвентаризація: розпочата «___» _____ 20__ р.,

закінчена «___» _____ 20__ р.

При інвентаризації встановлено таке:

№ з/п	Рахунок, субрахунок	Матеріальні цінності		Одиниця виміру	Фактична наявність			За даними бухгалтерського обліку ²			Інші відомості
		найменування, вид, сорт, група	номенклатурний номер (за наявності)		кількість	вартість	сума	кількість	вартість	сума	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											
14											
15											
16											
17											
18											
Разом		X	X	X							

Разом за описом: а) кількість порядкових номерів _____
(прописом)

б) загальна кількість одиниць (фактично) _____
(прописом)

в) вартість фактична _____
(прописом)

г) загальна кількість одиниць за даними бухгалтерського обліку _____
(прописом)

д) вартість за даними бухгалтерського обліку _____
(прописом)

Голова комісії: _____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(ініціали, прізвище)

Члени комісії: _____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(ініціали, прізвище)

_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(ініціали, прізвище)

_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(ініціали, прізвище)

Усі цінності, поійменовані в цьому інвентаризаційному описі з № _____ до № _____, перевірено комісією в натурі в моїй присутності та внесено в опис. У зв'язку з цим претензій до інвентаризаційної комісії не маю. Цінності, перелічені в описі, знаходяться на моєму відповідальному зберіганні.

Матеріально відповідальна особа:

«__» _____ 20__ р. _____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(ініціали, прізвище)

Інформацію за даними бухгалтерського обліку вніс _____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(ініціали, прізвище)

Вказані в цьому описі дані перевірів:

«__» _____ 20__ р. _____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(ініціали, прізвище)

² Графи 9–11 заповнюються бухгалтерською службою.

(установа)
 Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

ЗВІРЯЛЬНА ВІДОМІСТЬ результатів інвентаризації запасів¹

« ____ » _____ 20__ р.
 (дата складання)

На підставі розпорядчого документа від « ____ » _____ 20__ р. № ____ проведено інвентаризацію фактичної наявності запасів, за результатами якої встановлено:

		Матеріальні цінності		Матеріально відповідальна особа	Одиниці виміру	Результати інвентаризації				Пересортиця				Нестачі, які можуть бути списані в межах норм природного убутку		Нестачі понад норми природного убутку	
	Рахунок	найменування, вид, сорт, група	номенклатурний номер (за наявності)			лишки		нестачі		лишки, які можуть бути зараховані в покриття нестач		нестачі, які можуть бути покриті лишками		кількість	сума	кількість	сума
						кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1																	
2																	
3																	
Разом			X		X												

Бухгалтер _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Голова інвентаризаційної комісії _____

Члени інвентаризаційної комісії: _____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

ДОДАТОК Е

(установа)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

АКТ № _____
інвентаризації наявності запасів
« ____ » _____ 20 ____ р.
(дата складання)

На підставі розпорядчого документа від « ____ » _____ 20 ____ р. № ____ проведено інвентаризацію запасів станом на « ____ » _____ 20 ____ р.

Розписка

До початку проведення інвентаризації всі видаткові та прибуткові документи на грошові документи, бланки суворої звітності здано в бухгалтерську службу і всі грошові документи, бланки суворої звітності, що надійшли на мою відповідальність, оприбутковано, а ті, що вибули, списано.

Матеріально відповідальна особа: _____
(посада) _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Інвентаризація: розпочата « ____ » _____ 20 ____ р.,
закінчена « ____ » _____ 20 ____ р.

При інвентаризації грошових документів, бланків документів суворої звітності встановлено таке:

№ з/п	Найменування грошових документів, бланків документів суворої звітності	Фактична наявність			За даними бухгалтерського обліку ¹		
		номер	вартість	кількість	номер	вартість	кількість
1	2	3	4	5	6	7	8
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							

13							
14							
15							
16							
17							
18							
Разом		X			X		

Разом за актом: а) кількість порядкових номерів _____
(прописом)

б) загальна кількість одиниць (фактично) _____
(прописом)

в) загальна сума номінальної вартості (фактично) _____
(прописом)

г) загальна кількість одиниць за даними бухгалтерського обліку _____
(прописом)

г) загальна сума номінальної вартості за даними бухгалтерського обліку _____
(прописом)

Усі цінності, поійменовані в цьому Акті з № _____ до № _____, перевірено комісією в натурі в моїй присутності та внесено в опис. У зв'язку з цим претензій до інвентаризаційної комісії не маю. Цінності, перераховані в акті, знаходяться на моєму відповідальному зберіганні.

Матеріально відповідальна особа: _____
«__» _____ 20__ р. (підпис) (ініціали, прізвище)

Голова комісії _____
(посада) (підпис) (ініціали, прізвище)

/
Члени комісії: _____
(посада) (підпис) (ініціали, прізвище)

_____ (посада) (підпис) (ініціали, прізвище)

_____ (посада) (підпис) (ініціали, прізвище)

Результати інвентаризації:

№ з/п	Найменування запасів	Лишки	Нестачі
1	2	3	4
1			
2			
3			
Разом			

Інформацію за даними бухгалтерського обліку вніс: _____
(посада) (підпис) (ініціали, прізвище)

Вказані в цьому описі дані та підрахунки перевірив: _____

«__» _____ 20__ р. (посада) (підпис) (ініціали, прізвище)

Пояснення щодо причин лишків чи нестачі:

Матеріально відповідальна особа: _____

«__» _____ 20__ р. (підпис) (ініціали, прізвище)

¹ Графи 7-9 заповнюються бухгалтерською службою.

ДОДАТОК Ж

Тест внутрішнього контролю аудиту виготовлення та реалізації готової продукції ТОВ «Чорноморська іграшка»

12 вересня 2024р.

№	Зміст питання	Варіант відповіді			Примітки
		так	ні	інф.відсутня	
1.	Чи закріплена готова продукція що знаходяться на складі і в експлуатації, за особами, відповідальними за їх зберігання і використання?	+			
2.	Чи виявлені у звітному періоді факти крадіжки та псування готової продукції?		-		
3.	Чи здійснюється звірка за відпуском запасів на підставі лімітно-забірних карт з документами на витрачання?	+			
4.	Чи проводиться контроль за списанням готової продукції від браку у виробництві?	+			
5.	Чи ведеться облік у розрізі підзвітних осіб?	+			
6.	Чи були у звітному періоді суттєві зміни в технології виробництва продукції на підприємстві?		-		
7.	Чи були у звітному періоді суттєві зміни в номенклатурі виробленої продукції?		-		
8.	Чи затверджені на підприємстві методичні рекомендації щодо розрахунку собівартості реалізованої продукції?	+			

ДОДАТОК К

Загальний план аудиторської перевірки виробництва та реалізації готової продукції ТОВ «Чорноморська іграшка»

12 вересня 2024р.

Найменування	Призначення	Примітки	Термін
1. Загальне ознайомлення з підприємством	Вивчення особливостей роботи підприємства		1 день
2. Фінансова звітність	Відповідність фінансової звітності дійсним вимогам законодавства, а саме заповнення статей, які пов'язані з обліком запасів	Встановлені форми звітності П(с)БО 1-6	1 день
3. Облікова політика підприємства	Відповідність встановленої на підприємстві політики дійсним вимогам законодавства, а також виконання положень записаних в Наказі №1		1 день
4. Система внутрішнього контролю	Чи дозволяє система внутрішнього контролю здійснювати достовірний бухгалтерський облік. Ступінь довіри аудитора до наданих даних	Наявність контрольних процедур (від цього залежить обсяг перевірки: суцільна чи вибіркова)	3 дні
5. Бухгалтерський облік готової продукції	Відповідність обліку готової продукції встановленим П(С)БО та різним законодавчим нормативам	П(с)БО 9, Закони, постанови, нормативні документи	3 дні
6. Податковий облік готової продукції	Відповідність податкового обліку дійсним вимогам	Нормативні документи податкового обліку	2 дні
7. Звіт аудиту	Характеристика виявлених недоліків, помилок. Пропозиції та рекомендації по їх усуненню		2 дні
8. Аудиторський висновок	дання одного із видів висновку: зитивний, умовно-позитивний та 'ємного характеру		2 дні

Програма аудиторської перевірки

ТОВ «Чорноморська іграшка»

12 вересня 2024р.

Основні напрями	Відповідальна особа	Первинні док.та облікові реєстри	Нормативні та законодавчі документи
1. Загальне ознайомлення з напрямками діяльності підприємства та вивчення статутних документів.	Коломієць Л.М.	Статут, свідоцтво про реєстрацію підприємства	Закон "Про під-ва та господарські тов. в Україні"
2. Попереднє вивчення фінансової звітності.	Коломієць Л.М.		Ф1,Ф2, П(С)БО 24, МСА
3. Вивчення застосованих на підприємстві форм і методів бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю.	Коломієць Л.М.	Наказ «Про облікову політику»	ЗУ «Про бух облік та фін. звітність в Україні»
4. Отримання аудиторських доказів по матеріальним цінностям: - Звіряння залишку готової продукції за даними головної книги з залишками в облікових реєстрах. - Ознайомлення з системою передачі готової продукції з виробництва на склад та умовами зберігання її на складі - Перевірка організації аналітичного обліку готової продукції за місцями її зберігання та окремими видами. - Перевірка формування первісної вартості готової продукції. - Перевірка дотримання відпуску матеріалів у виробництво та повернення їх до матеріального складу. - Перевірка витрат матеріалів на випуск готової продукції. - Перевірка своєчасності відображення обліку відвантаження продукції та оформлення супровідних документів. - Перевірка повноти та своєчасності відображення в обліку відпущеної, відвантаженої та реалізованої продукції. - Перевірка документального оформлення та відображення результатів переоцінки. - Перевірка дотримання строків, порядку, документального оформлення та відображення в обліку результатів проведення інвентаризації готової продукції. - Перевірка відображення в обліку втрат від знецінення, псування, списання непридатної для продажу готової	Коломієць Л.М.		

продукції. - Перевірка документального оформлення і відображення в обліку повернення бракованої готової продукції - Перевірка документального оформлення і відображення в обліку продукції, яка вироблена з давальницької сировини - Перевірка залишку по балансовому рахунку 26 «Готова продукція»: • закінчені вироби; • повернення покупцям; • виявлені надлишки під час проведення інвентаризації; - Перевірка відповідності прийнятої системи оцінки залишків нереалізованої продукції. - Перевірка відображення в обліку списання вартості готової продукції, втраченої внаслідок надзвичайних подій			
8. Узагальнення отриманих результатів. Підготовка попереднього аудиторського звіту.	Коломієць Л.М.		Звіти аудиторів
9. Ознайомлення керівництва підприємства та головного бухгалтера з попередніми висновками та внесення коректив у хід перевірки з метою уточнення попередніх висновків.	Коломієць Л.М.	Протокол засідання	Звіти аудиторів
10. Складання підсумкового акту аудиторської перевірки та аудиторського висновку	Коломієць Л.М.		
11. Представлення кінцевого висновку на робочій нараді керівників та засновників підприємства з аудиторським колективом.	Коломієць Л.М.	Протокол засідання	

АУДИТОРСЬКИЙ ВИСНОВОК

Товариства з обмеженою відповідальністю

«Чорноморська іграшка»

за 2020 р.

Мною, незалежним аудитором - суб'єктом підприємницької діяльності Коломієць Людмилою Миколаївною здійснено перевірку випуску та реалізації готової продукції Товариства з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка».

Свідоцтво «Про внесення в Реєстр аудиторських фірм та аудиторів, які одноособово надають аудиторські послуги» № 3329, виданого Аудиторською палатою України 29 січня 2017 року за № 131.

Сертифікат аудитора Серії А № 005649, Виданого Аудиторською палатою України 25 вересня 2020 року.

Місцезнаходження: Україна, 65000, Одеська обл., м. Одеса, вул. Канатна, 112.

Телефон/факс: 048-7124275, моб. (073) 325-75-89;

Електронна пошта: kolomietslyuda23@gmail.com

Місце проведення аудиту – 65098, Одеська обл., місто Одеса, вулиця Стовпова, будинок 17. Перевірку розпочато – 12 вересня 2024 року, закінчено – 26 вересня 2024 року.

Аудиторський висновок, який подається до Комісії, складений відповідно до Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», ЗУ «Про цінні папери та фондовий ринок», ЗУ «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», ЗУ «Про акціонерні товариства», вимог Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг.

Повне найменування Товариства:	Товариство з обмеженою відповідальністю «Чорноморська іграшка»
Код ЄДРПОУ	05502858
Місцезнаходження Товариства:	65098, Україна, Одеська обл., м. Одеса, вулиця СТОВПОВА, буд. 17

Висновок

Фінансова звітність Товариства складена відповідно до Національних положень(стандартів) бухгалтерського обліку, в усіх суттєвих аспектах достовірно та повно подає фінансову інформацію підприємства, не містить істотних перекручувань і адекватно відображає всі показники діяльності підприємства. Бухгалтерський облік здійснюється відповідно до існуючого законодавства України, та прийнятої облікової політики підприємства. Прийнята система фінансової політики та бухгалтерського обліку в усіх суттєвих аспектах відповідає чинному законодавству.

Облік готової продукції

Облік готової продукції підприємство здійснює відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 9 «Запаси».

Для бухгалтерського обліку Підприємства запаси класифікують на такі групи: основні та допоміжні матеріали, малоцінні та швидкозношувані предмети та інші матеріальні цінності. Одиницею бухгалтерського обліку готової продукції згідно з пунктом 7 П(С)БО 9 «Запаси» є їх найменування або однорідна група. Придбані (отримані) або вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Первісна вартість готової продукції визначається згідно з П(С)БО № 9 [7].

Списання матеріалів проводиться на підставі актів на списання, які підписані уповноваженими особами товариства та затверджені в установленому порядку.

На початок звітної періоду (на 01.01.2020 року) на балансі Товариства згідно даних бухгалтерського обліку готової продукції налічується на суму – 4448 тис. грн., а на кінець звітної періоду (на 31.12.2020 року) готової продукції налічується на суму - 4317 тис. грн.

Первинні документи по обліку матеріальних цінностей мають всі необхідні реквізити і в бухгалтерському обліку здійснюються своєчасно і в повному обсязі.

Договір на виконання аудиторських послуг: від 12 вересня 2024р.

Аудит проведено в період з «12» вересня 2024 року по «26» вересня 2024року.

Дата аудиторського висновку : «26» вересня 2024 року.

Незалежний аудитор :

Коломієць Л.М.